

Nye plejefamilier

Hvad kendetegner nye plejefamilier, og hvorfor vælger de at blive plejefamilie?

Stine Tankred Luckow, Pernille Skovbo Rasmussen, Sofie Ekman Westergreen
og Emilie Hjerimitslev Jonsen

Nye plejefamilier – Hvad kendetegner nye plejefamilier, og hvorfor vælger de at blive plejefamilie?

© VIVE og forfatterne, 2021

e-ISBN: 978-87-7119-943-7

Forsidefoto: Ricky John Molloy/VIVE

Projekt: 301804

Finansiering: Socialstyrelsen

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Denne rapport omhandler nye plejefamilier i Danmark. Der ses i dag en stigende efterspørgsel på plejefamilier, i takt med at kommunerne i højere grad anbringer børn og unge i familiepleje frem for på døgninstitution og opholdssteder. Samtidig ses der på området en vis afgang af plejeforældre, der går på pension, mens der ikke tilsvarende rekrutteres tilstrækkeligt med nye plejefamilier.

Socialstyrelsen har bedt VIVE gennemføre denne undersøgelse, og det er ønsket med rapporten at bidrage med viden om nye plejefamilier i Danmark, herunder hvem de er, ud fra hvilke bevæggrunde, de vælger at blive plejefamilie, samt hvornår i deres familieliv, de vælger at blive det. Det er også ønsket med rapporten at bidrage til det fremadrettede arbejde med at rekruttere nye familier til plejefamilieområdet.

Rapporten er udarbejdet af forsker Stine Tankred Luckow, som også har projektledet undersøgelsen, samt senioranalytiker Pernille Skovbo Rasmussen, specialestuderende Sofie Ekman Westergreen og studentermedhjælper Emilie Hjerimitslev Jensen.

Vi ønsker at rette en stor tak til socialtilsynene, som har været behjælpelige med at formidle kontakt til nye plejefamilier. Også tak til fagorganisationer og en række kommuner, som har været behjælpelige med at skabe kontakt til nye plejefamilier via nyhedsbreve og sociale medier. Ikke mindst ønsker vi at rette en stor tak til de mange nye plejefamilier, som har hjulpet med at deltage i spørgeskemaundersøgelsen og interviewundersøgelsen. Som en del af VIVEs kvalitetssikring har rapporten også været i eksternt review hos to eksterne fagfæller, og vi siger tak for gode og konstruktive kommentarer.

Undersøgelsen er bestilt og finansieret af Socialstyrelsen.

Kræn Blume Jensen

Forsknings- og analysechef for VIVE Social

2021

Indhold

Sammenfatning	5
1 Indledning	9
1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål	9
1.2 Rapportens opbygning.....	10
1.3 Baggrund: Godkendelse af nye plejefamilier	10
1.4 Viden om plejeforældre.....	13
2 Metode.....	15
2.1 Den kvalitative interviewundersøgelse	15
2.2 Spørgeskemaundersøgelse.....	17
2.3 Analysestrategi	20
3 Nye plejefamiliers karakteristika.....	22
3.1 Familieform	22
3.2 Uddannelse og beskæftigelse	25
3.3 Boforhold.....	28
4 Nye plejefamiliers forløb omkring godkendelse	30
4.1 Forudgående overvejelser om at blive plejefamilie	30
4.2 Oplevelse af godkendelsesforløbet	33
4.3 Godkendelse og igangværende plejeforhold.....	35
5 Nye plejefamiliers motiver og forventninger.....	39
5.1 Forskellige motiver går hånd i hånd.....	39
5.2 Plejeforældres forhåndskendskab til et barn	42
5.3 Holdninger og forventninger til familieplejeren.....	42
6 Overvejelser om fremtiden hos nye plejefamilier	45
6.1 Det rette match og betydning for familieliv	45
6.2 Forældresamarbejde og følelser i klemme	46
6.3 Rettigheder og vilkår	47
6.4 Er der behov for mig?	48
7 Opsamling og perspektiver	50
Litteratur.....	54
Bilag 1 Plejefamiliers godkendelsesformer	56
Bilag 2 Interviewguide.....	59
Bilag 3 Spørgeskema	62

Sammenfatning

I denne undersøgelse rettes opmærksomheden mod nye plejefamilier, og hvad der kendetegner nye plejefamiliers uddannelses- og beskæftigelsesbaggrunde, deres familiemæssige rammer og deres motiver for at ville være plejefamilier. Ved at tilvejebringe viden om nye plejefamilier og udbredelsen af forskellige bevæggrunde for at blive plejefamilie byder rapporten ind i det fremadrettede arbejde med at tiltrække og rekruttere nye plejefamilier.

Undersøgelsen er igangsat på foranledning af Socialstyrelsen og belyser det overordnede spørgsmål: *Hvem er de nye plejefamilier, og hvornår og hvorfor vælger de at blive plejefamilier?* I undersøgelsen er nye plejefamilier defineret som plejefamilier, der inden for det seneste år forud for undersøgelsen er godkendt som plejefamilie gennem socialtilsynene. Undersøgelsen baserer sig på nye plejefamilier, der er generelt godkendte via socialtilsynene og indbefatter således ikke de kommunalt godkendte netværksplejefamilier. Undersøgelsesspørgsmålet er undersøgt via en kvalitativ interviewundersøgelse og en spørgeskemaundersøgelse.

I den kvalitative interviewundersøgelse har 12 nye plejefamilier deltaget. Plejeforældrene blev rekrutteret til interview dels gennem socialtilsynene, dels gennem Socialpædagogernes Landsforening og Plejefamiliernes Landsforening, som delte VIVEs informationskrivelse om undersøgelsen på deres hjemmesider.

I spørgeskemaundersøgelsen har 110 plejefamilier deltaget ud af 270 plejefamilier, som blev inviteret til at deltage (svarprocenten = 41 %). Plejefamilierne i spørgeskemaundersøgelsen blev inviteret via e-mail gennem fire ud af fem socialtilsyn (Socialtilsyn Hovedstaden, Midt, Nord og Øst). Et enkelt socialtilsyn havde ikke mulighed for at medvirke i undersøgelsen på undersøgelsestidspunktet.

Idet kun fire ud af de fem socialtilsyn har haft mulighed for at bidrage til udsendelse af spørgeskemaer til nye plejefamilier, samt at vi ikke kan garantere, at de deltagende fire socialtilsyn har haft mulighed for at udsende spørgeskemaer til alle nye plejefamilier, de har godkendt, kan spørgeskemabesvarelsene ikke antages at være repræsentative for alle nye plejefamilier godkendt inden for det seneste år. Ligeledes kan de 12 interviewpersoner, som har deltaget i kvalitative interviews, ikke antages at repræsentere alle eksisterende perspektiver og motiver for nye plejefamilier. Både de kvantitative og kvalitative fund vurderes imidlertid samlet set at give solid, ny og relevant viden om, hvad der kendetegner plejefamilier godkendt for nylig og deres motiver for at være plejefamilie.

Nye plejefamilier er ofte par i længerevarende forhold eller enlige, de har typisk erfaring med at arbejde med børn og unge og bor som regel på landet eller i mindre byer

De nye plejeforældre, som har medvirket i interview- og spørgeskemaundersøgelsen, afspejler en høj grad af diversitet i forhold til familieform (single/par og med/uden børn), alder og uddannelse. Godt halvdelen af de medvirkende plejeforældre havde på deltagelsestidspunktet et barn i pleje, enten i døgnpleje eller aflastning.

I denne undersøgelse er enlige plejeforældre særligt velrepræsenteret i både interviewene og spørgeskemaet. Hver femte (20 %), som har besvaret spørgeskemaet, er alene om at være plejefamilie, blandt disse er 63 % kvinder. Samtidig viser undersøgelsen, at nye plejeforældre oftest er i et parforhold med en partner af det modsatte køn, og at parforholdet typisk har været længerevarende (over 16 år). Størstedelen af plejeforældrene er mellem 41 og 50 år, og blandt plejeforældreparrene i undersøgelsen har 2 ud af 3 hjemmeboende biologiske børn, mens 1 ud af 3 blandt de enlige plejeforældre har egne hjemmeboende børn. De fleste hjemmeboende børn er 12 år eller ældre.

De nye plejeforældre bor oftest på landet eller i små byer, og langt de fleste (78 %) har en erhvervsfaglig eller mellemlang videregående uddannelse, typisk som lærer eller pædagog. De har derfor ofte en del erfaring med at arbejde med børn og unge. Størstedelen af de nye plejeforældre (57 %), som har deltaget i denne undersøgelse, er blevet godkendt som almene plejefamilier. Blandt de nye plejefamilier, der har fået en godkendelse som forstærket plejefamilie, gælder det i alle tilfælde, at mindst én af plejeforældrene har erfaring med at arbejde med børn og unge fra tidligere beskæftigelse.

Egne børns alder og modenhed har stor betydning for, hvornår familier vælger at blive plejefamilie

En særlig vigtig faktor for, hvornår familierne søger om at blive plejefamilie, er egne børns alder og parathed i forhold til at indgå i en plejefamilie. Flere plejeforældre fremhæver, at de gerne ser deres egne børn være over 12 år, før de anser, at det at være plejefamilie er foreneligt med egne børns behov og deres familieliv i øvrigt. For visse plejeforældre kan timingen for, hvornår de søger godkendelse, også være affødt af, at der er opstået et konkret behov i deres netværk eller familie, hvor et barn har brug for en plejefamilie. Ofte vil denne gruppe af plejeforældre allerede forinden have gjort sig tanker om at blive plejefamilie, men ville ikke have valgt det på lige det tidspunkt, hvis ikke der havde stået et barn, de allerede kendte, som havde behov for en plejefamilie. Enkelte af de enlige plejeforældre fortæller, at de i mange år har haft ønske om at blive plejefamilie, men at de har haft en partner, som ikke har ønsket det. Efter at de har brudt med partneren, blev det at blive plejefamilie en mulighed, som de har valgt at realisere.

Nye plejefamilier er motiverede af at gøre en forskel for et barn og ønsker enten at forblive på eller forlade det etablerede arbejdsmarked

Samlet set viser undersøgelsen, at motiverne for at søge ind på familieplejeområdet går hånd i hånd med familiernes situation omkring både arbejdsliv og familieliv. Familierne vælger at søge om at blive plejefamilier, fordi de ønsker at hjælpe et barn, og samtidig ser nogle den økonomiske kompensation som en mulighed for at være hjemmegående. Nogle gange er det tilfældigheder, der afgør, om og hvornår de søger om at blive plejefamilie.

For alle deltagerne i undersøgelsen ligger der primært et altruistisk motiv til grund for deres ønske om at blive plejefamilie. Familierne oplever, at de har trygge og stabile familierammer at byde på, og at de har overskud til at hjælpe et barn. Forestillingen om at gøre en positiv forskel for et barn og bringe det godt på vej i livet er stærkt motiverende for de, der vælger at blive plejefamilie.

Derudover motiveres nogle plejeforældre af idéen om at leve et hjemmegående liv med god tid til børn og familieliv og med ro og fleksibilitet i hverdagen. Nogle ytrer et ønske om at forlade det eksisterende arbejdsmarked, der beskrives som præget af reformer, ledelsesskift og svære rammer, for at udføre meningsfuldt pædagogisk arbejde. Andre af plejeforældrene ytrer et ønske om *ikke* at ville forlade arbejdsmarkedet, da de trives i deres jobs og i det faglige og sociale fællesskab, som en arbejdsplads indeholder. Enkelte plejeforældre forklarer, at de også anskuer plejefamilieopgaven som en mulighed for faglig udvikling og som en brugbar erfaring, der vil udvikle dem professionelt. Samlet set udtrykker de nye plejeforældre forskellige ønsker til deres fremtidige tilknytning til det etablerede arbejdsmarked i samspil med plejefamilierollen.

For nogle af plejefamilierne er deres nye rolle som plejeforældre i udgangspunktet tænkt som værende aflastningsfamilie. Denne gruppe af familier ønsker i første omgang at tage et barn ind i weekend-aflastning og derigennem oparbejde erfaring med plejefamilierollen og eventuelt på sigt søge om udvidelse til døgnpleje. Et par af de medvirkende enlige plejeforældre udtrykker, at de gennem aflastningsforhold både kan tilbyde en tryk og kvalificeret ramme for et barn med støttebehov, men samtidig også kan få pusterum alene i de perioder, de ikke har barnet i aflastning.

Perspektiver til det fremadrettede arbejde

Undersøgelsen peger på nogle perspektiver, som kan være centrale at have for øje i det fremadrettede arbejde med at tiltrække nye plejefamilier:

- **Muligheden for at gøre en forskel for et barn**

Det altruistiske motiv om at gøre en positiv forskel for et barn og bringe barnet godt på vej i livet er stærkt motiverende for mange plejefamilier. Familier, som oplever at have trygge og stabile familierammer at byde på, og som har overskud til at hjælpe et barn, kan finde det givende at gøre en forskel for et barn i pleje.

- **Pædagogfaglig viden og erfaring anskues som vigtig**

De nye plejefamilier i undersøgelsen lægger vægt på, at de har faglig viden om og erfaringer med arbejdet med børn og unge. Mange af de nye plejeforældre italesætter det som et bærende motiv for dem, at de har *"noget særligt at byde på"* over for et barn. At føle sig fagligt kvalificeret til at få et barn i pleje er afgørende for de nye plejefamilier, og samtidig vægtes det højt, at man har overskuddet og lysten i familien til at tage et barn i pleje. Det skal understreges, at der også er nye plejefamilier, som ikke har en pædagogfaglig uddannelse, men som på baggrund af andre erfaringer oplever at have noget særligt at tilbyde et barn i pleje. Visse nye plejefamilier, som har en pædagogisk uddannelse, anskuer det som en faglig udviklingsvej at blive plejefamilie og vælger funktionen delvist motiveret af, at det fagligt er meningsfuldt for dem. Det synes derfor vigtigt og som en god tryghed for nye plejefamilier, at de har erfaring, særlige faglige kompetencer og/eller andre vigtige kompetencer, som de oplever kan komme godt i spil i rollen som plejefamilie.

- **Hjemmeliv og fastholdelse på arbejdsmarkedet**

Det varierer meget blandt nye plejefamilier, om de er motiverede af plejefamilierollens eventuelle mulighed for, at en eller begge plejeforældre skal være hjemmegående. For nogle nye plejefamilier er det tillokkende, at plejefamiliefunktionen giver mulighed for mere tid hjemme med nærhed til børn, både børn i pleje og eventuelle egne børn, mens andre nye plejefamilier ikke anskuer plejefamiliefunktionen som en årsag til at skulle være hjemmegående. De ønsker fortsat at have et fagligt arbejdsmiljø uden for hjemmet og ønsker ikke at slippe beskæftigelsen uden for hjemmet. Det er således meget forskelligt, hvorvidt nye plejeforældre forestiller sig og har ønsker om at være hhv. hjemmegående eller fortsat beskæftiget uden for hjemmet.

- **Et godt match i forhold til familielivet og egne børn**

Et helt centralt fund er betydningen af de nye plejeforældres overvejelser omkring egne børns trivsel i sammenhæng med at beslutte at blive og være plejefamilie. De nye plejeforældre udtrykker en vis bekymring for, om der vil være et godt match mellem deres familie og herunder egne børn og det barn, de skal have i pleje. Flere af familierne tilkendegiver, at det er vigtigt for dem, at deres familieliv fortsætter nogenlunde, som de kender det. Plejeforældrene finder det positivt, at der i godkendelsesforløbet hos socialtilsynene er fokus på egne børns perspektiver. Der kan således være god grund til fortsat at have fokus på en systematisk håndtering og støtte omkring plejefamiliernes egne børn i forbindelse med godkendelsesforløbene og i forbindelse med matchningsprocessen forud for en anbringelse. Flere nye plejeforældre i undersøgelsen udtrykker samtidig, i relation til matchningsprocessen, at det opleves svært at opnå det rette match og få et barn i pleje. Visse nye plejeforældre udtrykker sig således overraskede over, hvor aktiv en indsats de skal lægge i at gøre sig synlige for kommunerne for at komme i betragtning til anbringelser.

- **Rettigheder og rammer**

I overvejelserne omkring at blive plejefamilie indgår for nogle nye plejeforældre overvejelser over de rettigheder og vilkår, man tilbydes som plejefamilie. Nogle nye plejefamilier italesætter bekymringer over manglende rettigheder i forhold til beslutninger omkring børnene, fx i forhold til, hvor længe barnet kan være anbragt hos familien. Derudover nævnes det af enkelte plejeforældre, at økonomisk usikkerhed og manglende pensionsopsparing er forhold, der har indgået i deres overvejelser, særligt hvis plejeforældrene har et ønske om at være hjemmegående med barnet i pleje.

- **Forskellige præferencer for typer og varighed i anbringelser**

Der viser sig at være stor forskel på, om nye plejefamilier er gået ind til det at være plejefamilie, fordi man ønsker at være det for et konkret barn, man har kendskab til, og eventuelt kun for dette barn og i den periode, barnet har behov. Eller om man ønsker at blive plejefamilie mere langvarigt, og eventuelt for flere børn, og som erstatning for anden samtidig beskæftigelse uden for hjemmet. Nogle nye plejefamilier fortæller omvendt, hvordan de oplever det at være aflastningsfamilie som optimalt på den måde, at der er koncentreret tid ind i mellem til egne børn, når barnet i pleje ikke er hos familien. De nye plejeforældre har forskellige præferencer for den type af anbringelse og børn i pleje, de ønsker sig. Mens nogle bevidst vælger at blive godkendt som 'almen plejefamilie', selvom de har kvalifikationer til at være fx forstærket plejefamilie, så har andre nye plejefamilier allerede fra start fået højere godkendelser og eventuelt flere forskellige anbringelsespladser. Ønsket om at være eller forblive almen plejefamilie kan hænge sammen med formodningen om, at børnene i disse anbringelser vil have lettere (frem for tungere) støttebehov, hvilket vil afføde et mere 'almindeligt' familieliv.

1 Indledning

Når børn og unge skal anbringes uden for hjemmet, er placering i familiepleje den foretrukne og mest anvendte anbringelsesform. Vi har således set en stigning i andelen af familieplejeanbringelser fra 40 % i 1980 til ca. 63 % i dag (Lausten m.fl., 2015; Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Omkring 11.800 børn og unge i alderen 0-17 år var i 2017 anbragt uden for hjemmet, heraf var størstedelen, ca. 7.600, anbragt i en plejefamilie (Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Udviklingen hen imod større anvendelse af plejefamilier frem for døgninstitutioner og opholdssteder har særligt taget fart siden vedtagelsen af Barnets Reform tilbage i 2011 (Socialstyrelsen, 2011).

Der er således et markant behov for fortsat at rekruttere nye plejefamilier og arbejde for at beholde de nuværende for derved at understøtte, at der fortsat er tilstrækkeligt med plejefamilier til at støtte og drage omsorg for børn og unge med behov for anbringelse i plejefamilie. Nationalt såvel som internationalt viser undersøgelser, at der er udfordringer med at rekruttere tilstrækkeligt med plejefamilier (Ankestyrelsen, 2021; Bengtsson m.fl., 2021; Nou, 2018). En KL-rapport fra 2019 viste, at knap 40 % af de 79 deltagende kommuner i undersøgelsen angav, at det ofte eller altid er svært at finde en egnet plejefamilie til et barn, man ønsker at placere i familiepleje (KL, 2019). I en undersøgelse fra VIVE (Bengtsson m.fl., 2021) omhandlende rekruttering af plejefamilier udtrykker de deltagende kommuner, at de ofte har vanskeligt ved at finde velegnede plejefamilier i deres geografiske nærområde, som matcher med det barn eller den unge, som de står og søger plejefamilie til. Der tegner sig således et mere generelt billede af, at der er et stigende behov for nye plejefamilier.

Anden forskning viser i tråd hermed, at plejeforælderrollen er under udvikling, og at der i dag er en øget efterspørgsel efter plejeforældre med særlige faglige kompetencer til at imødekomme børnenes behov (Luckow, 2019). I undersøgelsen om rekruttering fra VIVE (Bengtsson m.fl., 2021) udtrykker både kommuner og plejefamilier, at de oplever, at gruppen af børn og unge, der anbringes i familiepleje, i højere grad end tidligere har mere komplekse behov. Også i den internationale forskning beskrives det, at børn i anbringelser i stigende grad har svære problemstillinger (Fernandez & Barth, 2010). Der peges på, at mange af de børn, der anbringes i familiepleje i dag, har emotionelle og adfærdsmæssige problematikker (Berrick & Skiveness, 2012). Ifølge det tidligere Social- og Indenrigsministeries velfærdspolitiske analyse fra 2017 har lidt under 15 % af børn og unge anbragt i plejefamilie en egentlig psykiatrisk diagnose, hvilket gælder under 5 % blandt børn og unge i øvrigt. De nye plejeforældre, såvel som de eksisterende, forventes således i et vist omfang at have særlige faglige kompetencer, således at de kan imødekomme børnene særlige behov (Bengtsson m.fl., 2021; Luckow, 2019).

Det er i lyset af denne udvikling på plejefamilieområdet, at Socialstyrelsen har bedt VIVE om at indsamle viden om nye plejefamiliers baggrund, motivation og kompetencer. Herunder hvilke profiler de nye plejefamilier generelt har, hvornår i deres arbejds- og familieliv, de vælger at blive plejefamilie, og hvilke bevæggrunde, de har for at blive plejefamilie. Ved at tilvejebringe denne viden muliggøres en dybere forståelse af, hvem der vælger at blive plejefamilie, og hvad der er de bærende motiver bag valget om at blive plejefamilie. Denne viden kan bidrage til at styrke vidensfundamentet for den fremadrettede indsats med at tiltrække og rekruttere nye plejefamilier samt holde på de nuværende plejefamilier.

1.1 Formål og undersøgelsesspørgsmål

Formålet med denne undersøgelse er at få viden om nye plejefamilier. Betegnelsen 'nye' plejefamilier dækker over plejefamilier, der inden for det seneste år er blevet godkendt som plejefamilie af

et af de fem socialtilsyn, som forestår godkendelsesforløbene for nye plejefamilier (godkendelsesforløbene vil blive beskrevet nærmere nedenfor).

Undersøgelsen belyser overordnet følgende undersøgelsesspørgsmål: *Hvem er de nye plejefamilier, og hvornår og hvorfor vælger de at blive plejefamilier?*

Vi har operationaliseret undersøgelsesspørgsmålet i to arbejdsspørgsmål, som afdækker henholdsvis dybde og bredde i plejefamiliernes begrundelser:

1. Hvilke fortællinger har nye plejeforældre, når de beskriver, hvornår og hvorfor de vælger at blive plejefamilie? Hvordan har deres familieliv udviklet sig hen imod, at de søger godkendelse? Og hvilke ønsker, behov og forventninger har de omkring deres fremtid som plejefamilie?
2. Hvad karakteriserer overordnet set de plejefamilier, der inden for det seneste år er blevet plejefamilie? (alder, uddannelsesniveau, erhvervs erfaring, tilknytning til arbejdsmarkedet, familietype, motiver for at blive plejefamilie).

For at belyse disse spørgsmål har vi foretaget kvalitative interviews (arbejdsspørgsmål 1) og indsamlet spørgeskemabesvarelser (arbejdsspørgsmål 2) blandt nyligt godkendte plejefamilier. De to metoder uddybes senere i rapportens metodeafsnit.

1.2 Rapportens opbygning

I rapportens kapitel 2 udfoldes metode, datagrundlag og analysetilgang med henblik på at gøre det gennemsigtigt, hvilket grundlag rapportens resultater bygger på. Dernæst følger fire analysekapitler, som tilsammen belyser undersøgelsesspørgsmålene. Det første analysekapitel, kapitel 3 'Nye plejefamiliers karakteristika', omhandler de nye plejeforældres karakteristika i forhold til bl.a. uddannelse, beskæftigelse, alder, boforhold og familieformer. Kapitel 4 'Nye plejefamiliers forløb omkring godkendelse' belyser de nye plejefamiliers overvejelser, frem imod at de har søgt om godkendelse, deres oplevelse af godkendelsesforløbet og indholdet i deres godkendelser, samt om de aktuelt har fået et barn i familiepleje. Kapitel 5 'Nye plejefamiliers motiver og forventninger' præsenterer de nye plejeforældres motiver for at blive plejefamilie og deres forventninger til det at være plejefamilie. Endelig belyser kapitel 6 'Overvejelser om fremtiden hos nye plejefamilier', herunder hvordan man forestiller sig, at forholdet til barnet i pleje skal være, når barnet er blevet voksent, og hvilke overvejelser man gør sig omkring egen beskæftigelsessituation osv. Sluttelig samler vi i kapitel 7 op på de fire analysekapitler (kapitel 3-6) på undersøgelsens fund, og hvilke perspektiver undersøgelsen kan give til det fremadrettede arbejde med at beholde og rekruttere nye plejefamilier.

Forud for kapitel 2 vil de resterende to afsnit i dette kapitel præsentere væsentlig baggrundsviden omkring plejefamilier, nemlig a) hvordan godkendelsesforløbet ser ud i forhold til at blive plejefamilie, hvad skal der overhovedet til, for at man kan blive godkendt som en plejefamilie? Og b) hvilken viden eksisterer allerede omkring plejefamilier, og hvem de er. Denne undersøgelse bygger oven på den eksisterende viden, som præsenteres i afsnittet.

1.3 Baggrund: Godkendelse af nye plejefamilier

I dette afsnit beskrives, hvordan man som familie opnår godkendelse som plejefamilie, herunder hvilke forhold og kompetencer der lægges vægt på i vurderingen af nye plejefamilier, og hvilke krav

en plejefamilie skal leve op til. Denne baggrundsviden er grundlæggende for den videre undersøgelse omkring nye plejefamilier.

1.3.1 Godkendelseskonceptet

Siden loven om socialtilsyn trådte i kraft i 2014, er det de fem socialtilsyn, der forestår godkendelsen af nye plejefamilier (Lov om socialtilsyn, 2019). De fem socialtilsyn (Hovedstaden, Øst, Midt, Syd og Nord) følger regionernes geografiske opdeling, og det er ens bopæl, som ansøger til at blive plejefamilie, der afgør, hvilket tilsyn, man tilhører og skal søge om godkendelse hos. Socialtilsynene skal følge et godkendelseskoncept (jf. § 5a i lov om socialtilsyn) med fælles procedurer, vejledninger og undervisningsmateriale for bedst muligt at sikre, at kvaliteten i familierne undersøges systematisk, og at godkendelsesprocessen gennemføres nogenlunde ensartet på tværs af socialtilsynene. Vurderingen af ansøgere følger temaerne i kvalitetsmodellen (Socialstyrelsen, 2020), som er: 1) uddannelse og beskæftigelse, 2) selvstændighed og relationer, 3) målgrupper, metoder og resultater, 4) sundhed og trivsel, 5) familiestruktur og familiedynamik, 6) kompetencer, 7) fysiske rammer.

Ønsker en person eller et par at søge om at blive plejefamilie, udfyldes en ansøgning via Tilbudsportalen, som sendes til socialtilsynet. Herefter vil socialtilsynet indhente straffe- og børneattester på alle personer i husstanden over 15 år. På den baggrund går selve godkendelsesprocessen i gang, hvor ansøger bl.a. deltager i et grundkursus og modtager besøg i hjemmet af tilsynskonsulenter. Centralt i godkendelsen af nye plejefamilier er således:

- Grundkursus i at være plejefamilie
- Besøg i ansøgers hjem, bl.a. med henblik på systematisk at afdække ansøgers kompetencer som eventuel plejefamilie
- Afsluttende samtale med ansøger.

Grundkursus i at være plejefamilie

Grundkurset består af to moduler med hver 2 kursusdage, som skal afholdes adskilt, så ansøgere i den mellemliggende periode kan reflektere over undervisningen og fx inddrage egne børn i overvejelser omkring, hvad det vil sige at være plejefamilie. Formålet med grundkurset er *"at ruste ansøgerne til opgaven og give socialtilsynet informationer om plejefamiliernes kompetencer"* (jf. § 5a i lov om socialtilsyn).

Kurset skal som minimum indeholde følgende overordnede tematikker:

1. Familiens opgave med at drage omsorg for et barn i plejes særlige behov og udvikling
2. Børns udvikling og betydning af omsorgssvigt
3. Samarbejde med børn i plejes netværk og andre relationer
4. Samarbejde med offentlige myndigheder og fagpersoner.

Kurset skal således give ansøgere en bred indsigt og viden om de forskelligartede aspekter, der er i at være plejefamilie, fra forandringer i eget familieliv og de vigtige samarbejder med biologisk familie og professionelle, til den mere teoretiske viden om børn med omsorgssvigt og udviklings-traumer.

Besøg i ansøgers hjem

Socialtilsynet skal aflægge mindst to tilsynsbesøg i ansøgers hjem i løbet af godkendelsesforløbet. Her vil tilsynskonsulenterne bl.a. observere og vurdere på tre forskellige områder. Til hvert område

er udviklet redskaber, som skal "sikre, at socialtilsynet foretager en grundig undersøgelse, der er videnskaberet, systematisk og ensartet på tværs af de fem socialtilsyn" (Bekendtgørelse om socialtilsyn, 2020). De tre vurderingsområder er:

1. *Ansøgers familiedynamikker* – ved at observere og interviewe familien i hjemmet vurderer tilsynskonsulent, om ansøger er i stand til at tilsidesætte egne behov til fordel for barnet, om familien grundlæggende er præget af en kærlig og omsorgsfuld stemning, samtidig med om de kan sætte grænser og rumme en konflikt. Det er samtidig vigtigt, at de voksne er i stand til at kommunikere effektivt for at undgå uklarhed og minimere uenighed (Socialstyrelsen, 2019a).
2. *Ansøgers mentaliseringsressourcer* – undersøges via et mentaliseringsinterview, som følger en struktureret interviewguide. Det er formålet at belyse ansøgers kompetencer i forhold til at skabe og fastholde en tryk og tillidsfuld tilknytning samt drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse. Det forudsætter, at man kan forstå egne og andres følelser og behov samt er i stand til at støtte andre i at forstå sig selv og give udtryk for følelser og behov (Socialstyrelsen, 2019b).
3. *Egne børns perspektiver på, hvordan det er at være barn i familien* – via en interviewguide afdækkes hjemmeboende børns perspektiver på familiens hverdag, på relationerne mellem familiemedlemmer, på familiens kommunikation og på børnenes overvejelser om at blive plejefamilie (Socialstyrelsen, 2019c).

Afsluttende samtale med ansøger

Inden socialtilsynet endeligt laver en afgørelse om ansøgers godkendelse, skal der afholdes en samtale, hvor socialtilsynet præsenterer deres vurdering af godkendelsesforløbet og deres overvejelser om, hvilken typologi de vurderer, at familien kan godkendes til. Plejefamilier godkendes i dag som hhv. almene, forstærkede eller specialiserede plejefamilier (de tre aktuelle typologier), hvilket betegner plejefamiliens kvalifikationer til at tage imod børn med forskellige former for og grader af udfordringer (se Bilag 1 for udfoldelse af, hvad der ligger i hhv. at være almen, forstærket eller specialiseret). Godkendelsen gælder for både døgnanbringelse og aflastning.

1.3.2 Indholdet i godkendelse

Socialtilsynet træffer afgørelse om godkendelse af almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier. Som led i afgørelsen træffer socialtilsynet endvidere afgørelse om omfanget af godkendelsen, herunder antallet af pladser og til eventuelt bestemte støttebehov og eventuelt på, hvilken aldersgruppe af børn, familien kan tage imod (se Bilag 1).

Når familien slutteligt modtager den endelige godkendelsesrapport, kan de melde sig aktive på Tilbudsportalen og er derefter klar til at modtage et barn. Hvis plejefamilien på et senere tidspunkt ønsker at tage imod fx et barn mere eller fx et barn, som har behov for en plejefamilie i en af de øvrige typologier, kan de søge socialtilsynet om at få foretaget en ændring af deres godkendelse.

Det er ikke sådan, at plejeforældrene skal besidde en særlig faglig uddannelse for fx at blive godkendt som forstærket eller for så vidt specialiseret plejefamilie. Det kan også være den praktiske erfaring som plejefamilie, der kvalificerer en familie fra fx den almene typologi til den forstærkede typologi. Og det vil altid være en konkret vurdering af den individuelle families faglige og menneskelige kompetencer, som afgør, hvilken typologi der kan godkendes til.

1.4 Viden om plejeforældre

I dette afsnit præsenterer vi udvalgt eksisterende viden om, hvad der karakteriserer gruppen af danske plejeforældre (ikke kun nye, men alle plejefamilier). Det vil sige en præsentation af, hvad vi ved aktuelt om plejefamiliers alder, uddannelses- og beskæftigelsesforhold, deres familieform, og hvor i landet de bor. Undersøgelsen vil supplere denne eksisterende viden ved at byde ind med viden om nye plejefamilier specifikt.

Geografiske forhold

- Plejefamilier er ikke jævnt fordelt over landet, men varierer mellem de enkelte landsdele. Vest- og Sydsjælland har den højeste andel af plejeforældre, hvorimod Københavnsområdet har den laveste (Social- og Indenrigsministeriet, 2019). I alt 78 % af alle plejefamilier bor i en mindre by med under 20.000 indbyggere eller på landet. Langt størstedelen bor i hus eller på en landejendom, mens kun 6 % bor i lejlighed (Ankestyrelsen, 2017).

Alder

- Størstedelen af plejeforældre er i dag mellem 45-59 år. Gennemsnitsalderen for plejeforældrene var i 2017 52 år, hvilket er en stigning på 6 år siden 2000. Gennemsnitsalderen blandt de anbragte børn og unge har derimod været uændret i samme tidsperiode. I 2017 var kun hver tredje plejeforældre under 50 år (Social- og Indenrigsministeriet, 2019).

Familieform

- I 2017 bestod 93 % af plejefamilierne af par, mens 7 % bestod af enlige plejeforældre. Omkring 80 % af de enlige plejeforældre er kvinder. Blandt de enlige plejeforældre er 72 % fraskilte eller enker/enkemænd, 20 % er ugifte, og 10 % er gift, men er ikke samboende med ægtefællen. Knap to tredjedele af de enlige plejeforældre levede som par på det tidspunkt, de fik barnet eller børnene i pleje, og er efterfølgende blevet skilt (Social- og Indenrigsministeriet, 2019).

Egne børn

- Under 10 % af plejeforældrene har ikke biologiske børn, og størstedelen har mere end et barn (65 %); heraf har omkring 40 % af plejeforældrene to biologiske børn, og 25 % har tre børn. På trods af at langt størstedelen af plejeforældrene har mindst ét biologisk barn, har 55 % af familierne ingen hjemmeboende biologiske børn, og 40 % af familierne havde blot ét hjemmeboende barn i 2017 (Social- og Indenrigsministeriet, 2019).

Erfaring og frafald som plejefamilie

- Over halvdelen af plejefamilierne i 2017 havde minimum 5 års erfaring med at have børn i pleje, og 25 % havde mere end 15 års erfaring. Størstedelen af plejefamilierne havde ét barn i pleje, mens andelen af plejefamilier med mere end ét plejebarn i 2017 var på 43 %. Omkring 10 % af plejefamilierne i 2017 har mere end to børn i pleje (Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Samtidig ved vi også, at 5 år efter at en familie er startet som plejefamilie, er hver tredje plejefamilie stoppet igen (Cavalca, 2018).

Etnicitet og religiøst tilhørsforhold

- Hele 98,2 % af plejeforældre i almindelige plejefamilier (ikke netværkspleje og kommunale plejefamilier) angiver i 2016, at de har etnisk dansk baggrund (Bryderup, Engen & Kring, 2017). 1,8 % angiver at have anden etnisk baggrund end dansk, hvilket til sammenligning er markant lavere end i befolkningen generelt, hvor næsten en tiendedel har anden etnisk

baggrund end dansk. Samtidig svarer størstedelen af plejeforældrene i almindelige plejefamilier, at de har et kristent religiøst tilhørsforhold (82,5 %). Knap en femtedel (16,2 %) angiver, at de ikke har et religiøst tilhørsforhold (Bryderup, Engen & Kring, 2017).

Beskæftigelse og uddannelse

- Plejeforældre har typisk en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet, inden de vælger at blive plejefamilie, samt en lønindkomst over middel (Bryderup, Engen & Kring, 2017; Cavalca, 2018). For plejeforældre par gælder det, at i hver femte plejefamilie er begge parter fortsat i beskæftigelse uden for hjemmet, samtidig med at de får et barn i pleje. I hver anden familie er en af plejeforældrene i beskæftigelse uden for hjemmet, mens det igen for hver femte plejefamilie gælder, at de begge har familieplejefunktionen som deres primære beskæftigelse (begge hjemmegående). Blandt enlige plejeforældre har 46 % familieplejefunktionen som deres primære beskæftigelse (Social- og Indenrigsministeriet, 2019).
- Det fremgår af tal fra Ankestyrelsen (2017), at en stor del af plejeforældrene har en uddannelse inden for pædagogik eller tilsvarende. I hver tredje af familierne ses der mindst en plejeforælder, som har en pædagogisk uddannelse, og ved de enlige plejeforældre har lidt flere, nemlig 39 %, en pædagogisk uddannelse, mens 25 % har en uddannelse inden for omsorg og sundhed (Ankestyrelsen, 2017).
- Størstedelen (71 %) af plejeforældre i almindelige plejefamilier (heri er ikke medregnet plejefamilier, som er netværkspleje eller det, som tidligere hed kommunale plejefamilier) har en erhvervsfaglig (28 %) eller mellemlang videregående uddannelse (43 %), hvilket er en højere andel end i den generelle befolkning i samme aldersgruppe. Der er samtidig færre plejeforældre i almindelige plejefamilier, som har en lang videregående uddannelse, end i den generelle befolkning (Bryderup, Engen & Kring, 2017).

2 Metode

Undersøgelsens empiri er indsamlet via en kvalitativ interviewundersøgelse og en spørgeskemaundersøgelse blandt nye plejeforældre godkendt inden for det seneste år. I undersøgelsen har deltaget plejefamilier, der er generelt godkendte via socialtilsynene, og den indbefatter således ikke plejefamilier, der via kommunerne er godkendt til netværkspleje. I dette kapitel gennemgås de metodiske valg i forhold til henholdsvis interviewundersøgelsen og spørgeskemaundersøgelsen. Derudover redegør vi for undersøgelsens analysestrategi og for, hvordan vi bringer de to datakilder i spil i analysen.

2.1 Den kvalitative interviewundersøgelse

2.1.1 Gennemførelse af interviews under covid-19-pandemien

Vi har gennemført 11 interviews med 12 plejeforældre, enten telefonisk eller over en videotjeneste. Der er skabt kontakt til plejeforældrene via forskellige kilder, hvor vi via en informationskrivelse har annonceret undersøgelsen. Der blev således indledningsvist annonceret for undersøgelsen gennem fire ud af de fem socialtilsyn (Socialtilsyn Hovedstaden, Midt, Nord og Øst), ved at socialtilsynet sendte informationskrivelsen ud på mail til de plejefamilier, som tilsynet inden for det seneste år havde godkendt. Da denne strategi ikke resulterede i et tilstrækkeligt antal henvendelser fra plejeforældre, som ønskede at deltage i undersøgelsen, blev undersøgelsen også annonceret i nyhedsbreve fra henholdsvis SL (Socialpædagogernes Landsforening) og PLF (Plejefamiliernes Landsforening) samt på en række kommunale plejefamilieafdelingers facebooksider og i forskellige facebookgrupper for plejeforældre. I vores henvendelse efterspurgte vi plejeforældre, der var godkendt som enten aflastnings- eller døgnplejefamilier, og som var godkendt inden for det seneste år. Kriteriet om, at familien er godkendt som plejefamilie inden for det sidste år, er sat ud fra en vurdering af, at familierne således vil have nogenlunde frisk i erindring, hvilke overvejelser de havde haft i forhold til at ansøge om godkendelse som plejefamilie. Vi ønskede desuden med denne tidsmæssige afgrænsning at komme i kontakt både med familier, som aktuelt har et barn i pleje, og familier, som endnu ikke har børn i pleje. Denne strategi lykkedes, således at der både indgår familier, som har et barn i pleje, og familier, der er godkendt som plejefamilie, men endnu ikke har et barn i pleje.

Processen med at etablere kontakt til relevante interviewpersoner var sværere end umiddelbart forudset. En forklaring kan være, at interviewene skulle gennemføres i november og december måned 2020, hvor mange på grund af covid-19-pandemien oplevede nye hjemsendelser af skolebørn med betydning for familie- og arbejdslivet. En anden forklaring kan være, at en del nye plejeforældre endnu ikke har fået et barn i pleje og dermed endnu ikke har plejeforælderrollen tæt inde på livet og derfor ikke føler, at de har viden at bidrage med, samtidig med at de måske er optagede af anden beskæftigelse. Det lykkedes imidlertid at opnå tilsagn fra og gennemføre interviews med 12 nye plejeforældre.

Grundet restriktionerne omkring covid-19-pandemien blev interviewene planlagt og gennemført som telefoninterview, mens et enkelt interview blev gennemført via videoopkald (mediet Teams). Interviewpersonerne og interviewemnet taget i betragtning vurderede vi, at interviewene uden større forhindringer kunne gennemføres telefonisk, idet der ikke var tale om særlige sårbare samtaleemner eller sårbare interviewpersoner. Samtidig viste det sig som en fordel, at interviewene via telefonen kunne planlægges og gennemføres meget fleksibelt. Aftalerne kunne komme hurtigt i stand, og plejeforældrene kunne interviewes ind imellem – og sommetider også samtidig med –

dagens øvrige gøremål. Telefoninterviewene bød generelt på åbne og dybdegående samtaler med plejeforældrene, der alle viste sig at have gjort sig refleksioner og overvejelser omkring deres indtræden på familieplejeområdet og havde disse frisk i erindring.

2.1.2 Interviewtemaer og bearbejdning af data

Interviewene har taget udgangspunkt i en delvist struktureret interviewguide (se Bilag 2), hvor alle interviewpersonerne er blevet spurgt ind til en række tematikker, men hvor der samtidig har været plads til at udfolde den enkelte interviewpersons egne fortællinger og perspektiver. De gennemgående tematikker i interviewene var familiernes baggrunde, deres bevæggrunde og motiver for at søge godkendelse som plejefamilier og endelig om deres oplevelser af godkendelsesforløbet og deres foreløbige erfaringer med at være blevet plejeforældre eller deres forventninger til fremtidigt at få et barn i pleje. Samtidig har der i interviewene været en åbenhed i forhold til interviewpersonernes egne oplevelser af, hvad der var betydningsfulde emner for dem i rollen som og i valget af at blive plejeforældre.

Alle interviews er blevet optaget og efterfølgende nedskrevet i referatform, udførligt opsummeret ud fra de pointer, der kom frem i interviewet. Citater og andre direkte henvisninger er direkte gengivelser af plejeforældrenes formuleringer og er fremfundet og nedskrevet gennem aflytning af interviewoptagelsen. Alle interviewpersoner er anonymiserede, ligesom alle citater fra interviewene er anonymiserede, fx ved at detaljerede oplysninger om steder og personer er ændret eller fjernet. For at fremme læsevenligheden og sikre, at interviewpersonerne fremstår sammenhængende, er citaterne tilfælde tilpasset sprogligt, fx har vi fjernet 'øh' og gentagelser.

2.1.3 Undersøgelsens interviewpersoner

I det følgende skitseres udvalgte karakteristika om undersøgelsens 12 interviewpersoner:

- Blandt de 12 interviewpersoner var 10 kvinder, og 2 var mænd. 8 var i et parforhold, mens 4 var enlige.
- 11 af interviewpersonerne havde en faglig baggrund inden for lærer eller pædagogfag, halvdelen (n = 6) var således uddannede lærere. For de 8 interviewpersoner i parforhold havde 2 interviewpersoner partnere med faglig uddannelsesbaggrund på børne- og ungeområdet, mens de øvrige 6 partnere havde uddannelsesbaggrunde inden for andre områder, fx håndværkerfag og IT.
- Størstedelen af interviewpersonerne var mellem 40 og 50 år gamle (n = 8), mens 3 interviewpersoner var i starten af 50'erne, og en enkelt interviewperson var i slut 20'erne.
- 11 af interviewpersonerne har biologiske børn, enten hjemmeboende eller fraflyttede. Hovedparten af interviewpersonernes biologiske børn var ældre end 12 år. 2 interviewpersoner havde småbørn under 6 år.
- Omkring halvdelen af de interviewede havde på interviewets tidspunkt børn i pleje, enten i form af aflastning eller som døgnanbringelse.
- Interviewpersonerne er godkendt af alle fem socialtilsyn og bor således bredt fordelt rundt om i landets fem regioner.
- Der er blandt interviewpersonerne både familier, der angiver at være godkendt til aflastning (n = 2) og til døgnpleje (n = 9).
- Der er blandt interviewpersonerne både familier, der angiver at være godkendt som almene (n = 5), forstærkede (n = 5) og specialiserede plejefamilier (n = 1).

Nye plejefamilier vil ofte blive godkendt som almene plejefamilier, da de endnu ikke har nået at opbygge erfaring som plejefamilie. I denne interviewundersøgelse er 'forstærkede plejefamilier' således formentlig overrepræsenteret, da 5 ud af de 12 interviewpersoner er godkendt på forstærket niveau. Dette forhold kan have sammenhæng med, at langt størstedelen af interviewpersonerne har en pædagogfaglig eller tilsvarende uddannelsesbaggrund. Der er derfor tale om interviewpersoner, som i mange år har arbejdet med børn og unge, og som i kraft af deres pædagogfaglige baggrund og vidensorientering kan være mere tilbøjelige til at respondere på en henvendelse om deltagelse i en undersøgelse på området. Derudover har halvdelen af interviewpersonerne på interviewtidspunktet et barn i pleje, til trods for at de er relativt nyligt godkendte. Dette kan hænge sammen med, at der er flere, som er godkendt til forstærket plejefamilie og dermed hurtigere har fået tilbudt et barn i pleje qua deres forstærkede kompetencer. At have et barn i pleje og dermed have konkrete erfaringer at tale ud fra i interviewet kan også have medført større tilbøjelighed til at deltage i undersøgelsen.

Desuden er en enkelt af interviewpersonerne relativt ung (i 20'erne), og 2 ud af de 12 interviewpersoner har mindre hjemmeboende børn. Det hænger naturligvis sammen med, at interviewpersonerne her er nyligt godkendte til at være plejefamilier og dermed ikke afspejler plejefamilieområdet generelt, som aldersmæssigt er ældre. Yderligere fremgår det, at 4 af interviewpersonerne er enlige, og at der således er en høj repræsentation af enlige i interviewundersøgelsen.

10 ud af 12 af interviewpersonerne er kvinder, hvilket kan tænkes at afspejle, at det oftere er kvinder end mænd, som varetager den primære omsorgsopgave med børn i pleje. Desuden er det oftere kvinder end mænd, som deltager i interviewundersøgelser (se Boolsen & Lindermann, 2008). Interviewpersonerne er blevet bedt om at fortælle ikke kun om egne motiver, men om familiens samlede motiver og overvejelser omkring det at blive plejefamilie, og er dermed blevet opfordret til i interviewene at repræsentere familien og ikke alene egne motiver.

Data kan ikke bruges til at sige noget generelt om nye plejefamilier, da interviewpersonerne ikke kan antages at være repræsentative for alle nyligt godkendte plejefamilier. Det kvalitative data kan udfolde og nuancere nye plejefamiliers oplevelser og motiver og give nogle blik ind i de overvejelser, der kan ligge bag det at blive plejefamilie. Vi har i undersøgelsen bestræbt at opnå diversitet i de afdækkede perspektiver ved at inddrage interviewpersoner af forskellig køn, alder, familietype, godkendelsesniveau og fra forskellige geografiske områder.

Det kunne have været interessant også at tale med plejefamilier, der enten selv sprang fra undervejs i godkendelsesforløbet, eller som ikke blev godkendt, for at få viden om, hvilke familier der ikke falder inden for godkendelseskriterierne, men det ligger uden for denne undersøgelses rammer.

2.2 Spørgeskemaundersøgelse

Med henblik på at få et lidt bredere indblik i karakteristika og motiver hos nye plejeforældre har vi i undersøgelsen udarbejdet et spørgeskema, som i samarbejde med socialtilsynene er udsendt til en række nye plejeforældre. Spørgeskemaet har været udsendt som et link til et internetbaseret spørgeskema (i survey-programmet Defgo). Plejefamilierne er blevet bedt om at besvare enten som par eller som ene plejeforælder. Spørgeskemaet har indeholdt ca. 45-50 spørgsmål, varierende i antal for den enkelte respondent, afhængig af om man fx har hjemmeboende børn eller børn i pleje. På den måde har spørgeskemaet været af lidt varierende længde og indhold alt efter plejeforældrenes besvarelser undervejs. Opbygningen af spørgeskemaet har været centreret omkring følgende overordnede temaer:

- Familieforhold (alder, geografi, hvor mange familiemedlemmer, uddannelse og beskæftigelse)
- Forløbet med at blive godkendt (periode fra overvejelser om at søge, til at man søger, godkendelsesniveau, og antal pladser, oplevelse af godkendelsesforløbet)
- Motiver og bevæggrunde for at ville være plejefamilie (holdninger til en række motiver, måder at forholde sig til det at være plejefamilie på).

I udvalgte spørgsmål har vi valgt at læne formuleringer helt eller delvist op ad det spørgeskema, som Bryderup, Engen & Kring (2017) har anvendt i sin spørgeskemaundersøgelse. Det har vi valgt at gøre, da det giver os mulighed for at sammenholde denne undersøgelses fund med resultaterne i Bryderup, Engen & Krings undersøgelse (2017), som indtil videre er den mest omfangsrige undersøgelse af plejefamilier i dansk kontekst. De spørgsmål, hvis ordlyd vi har valgt at adaptere til denne undersøgelse, drejer sig om spørgsmål om plejeforældrenes uddannelse og beskæftigelse samt om motiver for at blive plejefamilie og holdninger til det at være plejefamilie. Derudover er spørgeskemaet i denne undersøgelse konstrueret med den målgruppe for øje, at det er nye plejefamilier, der har skulle svare på spørgsmålene. Der er således medtaget spørgsmål om plejeforældrenes proces hen imod at søge om at blive plejefamilie, og hvis de ikke aktuelt har et barn i pleje, spørges de til, hvilke forventninger de har til deres fremtid som plejefamilie. Spørgeskemaet er vedlagt som bilag 3.

2.2.1 Proceduren for udsendelse af spørgeskemaer

Spørgeskemaundersøgelsen til nye plejeforældre er formidlet gennem socialtilsynene. Det er socialtilsynene, der ligger inde med viden om, hvilke nye plejefamilier der er blevet godkendt inden for det seneste år, og det er således tilsynene, der har været behjælpelige med at formidle undersøgelsen til de relevante plejefamilier. Det er foregået på den måde, at VIVE har kontakttet socialtilsynene med en forespørgsel om deres hjælp til at formidle undersøgelsen ud til plejefamilierne. Socialtilsynene har generelt bakket godt op om undersøgelsen.

Socialtilsyn Hovedstaden, Midt, Nord og Øst (dvs. fire ud af i alt fem socialtilsyn) har udsendt spørgeskemaet til nye plejefamilier godkendt i deres regionsdel inden for det seneste år (i perioden oktober 2019 til oktober 2020). Det sidste socialtilsyn havde ikke på undersøgelsestidspunktet mulighed for at afse ressourcer til at bidrage til undersøgelsen. I VIVE formulerede vi et invitationsbrev til de nye plejefamilier, hvori der fulgte et link til spørgeskemaundersøgelsen. Det har ikke været administrativt muligt at sende opfølgende påmindelser om undersøgelsen, hvorfor den kun er formidlet til plejefamilierne en enkelt gang via mail. Det har heller ikke været muligt for alle de fire medvirkende socialtilsyn at garantere, at alle nye plejefamilier blev inviteret, fordi Socialtilsynene ikke opbevarer mail-adresser på plejefamilier, som har afsluttet godkendelsesforløb. Socialtilsynene skulle således udføre en grundig granskning for at fremfinde de relevante kontaktoplysninger et år tilbage i tid. Det omtaler vi nærmere i det følgende afsnit sammen med overvejelser om spørgeskemaets muligheder og begrænsninger.

2.2.2 Spørgeskemaundersøgelsens muligheder og begrænsninger

Spørgeskemaet rummer en række interessante muligheder for at få indsigt i og viden om nye plejefamilier; en vigtig målgruppe på anbringelsesområdet, som vi ikke hidtil har indsamlet megen viden om. Undersøgelsen rummer også visse metodemæssige forbehold, som bør nævnes:

- Undersøgelsen er gennemført i slutningen af 2020/starten af 2021, hvor nye plejefamilier godkendt inden for det foregående år således har været igennem godkendelsesforløbet i

tiden under covid-19 og de deraf udsprungne rammer og restriktioner. Under den første nedlukning i marts 2020 blev mange igangværende godkendelsesforløb sat på pause og forsinkede, mens en del nye hold blev udskudt. I den indledende dialog med socialtilsynene har flere af dem fortalt, at de oplevede et frafald af ansøgere, da familier pludselig stod under ændrede vilkår i form af en svær sundhedssituation, et usikkert arbejdsmarked og ændrede forhold i hjemmet, som fx fraflyttede børn, der vendte hjem igen for en tid og optog det ledige værelse, der ellers var tiltænkt et fremtidigt barn i pleje. Det er således den umiddelbare vurdering i socialtilsynene, at antallet af godkendte plejefamilier har været lavere i 2020 end ellers, hvilket også har haft betydning for, hvor stor en population af plejefamilier, som spørgeskemaet er sendt ud til.

- Socialtilsynene har været centrale 'gatekeepere', dvs. hele vores adgang til at komme i kontakt med de nye plejefamilier. Spørgeskemaet er således udsendt til de plejefamilier, der har modtaget vores henvendelse via fire ud af de fem socialtilsyn, og vi har fx ikke haft indblik i, hvor mange henvendelser der kan være sendt til ugyldige mailadresser. Spørgeskemaet er sendt til plejefamilierne en enkelt gang, og det har angiveligt haft en betydning for svarprocenten, da vi ved fra spørgeskemaundersøgelser generelt, at en del respondenter først svarer efter anden eller tredje påmindelse (se fx Neuman, 2000, s. 269, som beskriver fordelene ved at sende påmindelser og 'gøre det let' for respondenter at deltage). At det er socialtilsynene, der har udsendt vores henvendelse og invitation om at deltage i undersøgelsen, kan potentielt have påvirket besvarelsen, enten på den måde, at familierne gerne vil besvare, fordi mailen kommer fra socialtilsynene, eller omvendt, at familierne bliver begrænsede i deres besvarelser, fordi invitationen er kommet via socialtilsynet. Vi har understreget i invitationsbrevet, at det er VIVE, der står bag undersøgelsen, og at deltagelse i forhold til, om man deltager, og hvad man angiver af besvarelser, er anonymt, og at socialtilsynet derfor ikke vil gøres bekendt med besvarelserne fra den enkelte plejeforælder.

Undersøgelsesdesignet og den særlige covid-19-tid medfører, at vi ikke kan betegne undersøgelsen som repræsentativ. Dels ved vi ikke, hvilke plejefamilier der *ikke* har modtaget og/eller besvaret spørgeskemaet, og vi ved ikke, hvor mange af de udsendte mails med spørgeskemalinket der reelt er blevet modtaget af plejefamilierne. Dels ved vi heller ikke, om – og i så fald hvordan – gruppen af nye plejefamilier godkendt under covid-19 eventuelt adskiller sig fra plejefamilier godkendt i de foregående år. Det vil sige, at vi har ikke viden om, hvorvidt og hvordan covid-19 har påvirket, hvem der søger godkendelse som plejefamilier og således har været igennem godkendelsesforløb inden for det seneste år forud for undersøgelsen.

2.2.3 Spørgeskemaundersøgelsens svarprocent

Samlet set har 110 nye plejeforældre svaret på spørgeskemaet, ud af i alt 270 nye plejefamilier, som har fået en invitation til at deltage. Det svarer til en besvarelsesprocent på 41 %. Vi ved ikke, hvor mange af de udsendte 270 spørgeskemalinks der reelt er blevet åbnet og set af plejefamilierne eller omvendt er havnet i 'uønsket mails' eller på anden vis er blevet overset eller ikke nået frem. Trods den relativt lave svarprocent anser vi besvarelserne for at kunne give relevante indikationer på, hvad der kendetegner nye plejefamilier og deres motiver for at være plejefamilie. Som det vil fremgå i det kommende kapitel, hvor vi gennemgår de deltagende plejeforældres baggrundskarakteristika (kapitel 3), er der en relativ stor variation i de deltagende plejeforældres alder, godkendelsesniveau, og bl.a. hvorvidt man allerede har et barn i pleje, hvilket styrker besvarelsernes udsigelseskraft.

Et enkelt af socialtilsynene har ikke videreformidlet spørgeskemaet til plejefamilierne godkendt i deres region, grundet manglende mulighed for at afse ressourcerne til det, mens de øvrige fire socialtilsyn (Hovedstaden, Midt, Nord og Øst) har udsendt mail om undersøgelsen med spørgeskemalink til et varierende antal nye plejefamilier (hhv. 35, 61, 68 og 106 familier fra hvert af de fire tilsyn). Antallet af nye plejefamilier, som er blevet inviteret gennem tilsynene, afspejler ikke det præcise antal af godkendte plejefamilier inden for det seneste år, men afspejler, hvad der på undersøgelsestidspunktet var muligt i de respektive socialtilsyn at fremfinde af mailadresser på nye familier. Ikke alle socialtilsynene ligger inde med en bruttoliste over nye plejefamilier, som har været igennem godkendelsesforløb under deres tilsyn, men de har til dette specifikke undersøgelsesformål gjort en indsats for at fremfinde kontaktoplysninger på alle de familier, som de inden for det seneste år har godkendt. Således beretter socialtilsynene om eksempler på ugyldige mailadresser, samtidig med at det heller ikke kan garanteres, at alle nyligt godkendte familier er kommet med i socialtilsynenes proces med at finde kontaktoplysninger frem. Der ses derudover en skævhed i forhold til respondenternes geografiske placering, da enkelte af regionerne (særligt Midt) er overrepræsenteret sammenlignet med de øvrige regioner, hvor fx region Syd slet ikke er repræsenteret. Det vil fremgå i afsnit 3.3 i lidt flere detaljer, hvordan den geografiske fordeling ser ud blandt de plejefamilier, der har besvaret spørgeskemaet.

I præsentationen af respondenternes besvarelser og karakteristika har i alt 103 besvarelser været genstand for analyse. De sidste 7 af de indkomne besvarelser var delvist ubesvarede på en del af de centrale spørgsmål og er derfor blevet sorteret fra. Det vil sige, at spørgsmålsbesvarelser med færre end 10 besvarede spørgsmål er sorteret fra i analysen. Sådanne 'halve' eller 'kvarte' besvarelser kan være et udtryk for, at enkelte respondenter har været nysgerrige på undersøgelsen, men ikke har været interesseret i fuldt ud at deltage, eller at de er blevet afbrudt undervejs i deres besvarelse og kun er nået indledende igennem skemaet. Det kan også skyldes, at nogle plejefamilier ikke har fundet spørgsmålene relevante for dem, eller at de har manglet svarkategorier eller andet.

Antallet af spørgsmål, der er besvaret, varierer mellem knapt 50 besvarelser til 103 besvarelser på hvert af de forhold, som spørgeskemaet har spurgt til. Det skyldes, at nogle spørgsmål naturligt kun har henvendt sig til respondenter med fx hjemmeboende børn: *"Hvor gamle er dine hjemmeboende børn?"*, og dermed kun er blevet besvaret af respondenter med hjemmeboende børn. Det vil ved hver tabel med resultater fra spørgeskemaundersøgelsen være anført, hvilket respondentgrundlag der har været til grund for den pågældende analyse eller opgørelse (N = antal respondenter).

2.3 Analysestrategi

De opstillede undersøgelsesspørgsmål søger at belyse både kvalitative fortællinger om, hvornår og hvorfor familier vælger at blive plejefamilie, samt kvantitative karakteristika omkring nye plejefamilier. Undersøgelsesspørgsmålene belyses, som beskrevet, gennem både en kvalitativ undersøgelse og en spørgeskemaundersøgelse, hvilket i metodelitteraturen omtales som datatriangulering og kan ses som en styrke ved en undersøgelse (Carter m.fl., 2014; Denzin; 1978). Ved at kombinere forskellige empiriske tilgange styrkes validiteten (Silverman, 2011), dvs. at sandsynligheden øges for, at der opnås et fyldestgørende indblik i undersøgelsesfeltet, som vil kunne danne grundlag for meningsgivende analyser. I denne undersøgelse har det været formålet at opnå så dækkende et billede som muligt af nye plejefamiliers karakteristika og deres fortællinger om motiver for at blive plejefamilie.

Analysemæssigt har vi vægtet de forhold, der er kommet frem på tværs af interviewene, dvs. forhold, som flere af interviewpersonerne har italesat. Samtidig har vi søgt at give et nuanceret indblik

i plejeforældrenes fortællinger. Spørgeskemabesvarelserne er primært analyseret deskriptivt, dvs. med vægt på at fremstille på overordnet og beskrivende niveau, hvad nye plejefamilier angiver af svar på spørgsmålene (her er STATA anvendt), dvs. analyser, som fremstiller besvarelserne på aggregeret niveau på de enkelte spørgsmål. Derudover har vi på enkelte spørgsmål foretaget en simpel analyse af, fx hvad der kendetegner de plejefamilier, som har et barn i pleje versus ikke har et barn i pleje. De kvalitative og kvantitative datakilder supplerer hinanden og underbygger på forskellig vis de fund, undersøgelsen peger på. Vi inddrager de to datakilder på skift og i kombination med hinanden i rapportens følgende analyse.

3 Nye plejefamiliers karakteristika

I dette kapitel præsenterer vi, hvad der kendetegner nye plejefamilier, som har deltaget i undersøgelsen, herunder deres familieform, alder, eventuelt hjemmeboende børn, geografiske placering og boforhold. Denne viden om nye plejefamiliers karakteristika gør det muligt at få indikationer om, hvorvidt særlige familietyper er særligt fremtrædende blandt de nye plejefamilier i undersøgelsen, samt om der ses mønstre i sammenhæng mellem familietyper, og hvilke overvejelser de har omkring det at være plejefamilie.

3.1 Familieform

3.1.1 Familieform, alder og hjemmeboende børn

Blandt de 103 gennemførte besvarelser af spørgeskemaet angiver 81 %, at de bor sammen med en partner eller ægtefælle, mens de resterende 19 % angiver at være enlige. Der er således en anelse flere enlige repræsenteret i denne undersøgelse blandt nye plejefamilier, sammenlignet med i Ankestyrelsens undersøgelse blandt 1.309 plejefamilier, nye som erfarne, fra 2017, hvor 13 % angiver at være enlige. Det er ikke muligt at sige, hvorvidt der faktisk er sket en øgning i antallet af enlige plejeforældre, eller om overrepræsentationen af enlige i denne undersøgelse skyldes den i metodekapitlet nævnte skævvridning i repræsentativiteten i denne undersøgelse.

Størstedelen af dem, som er i et parforhold, er i et forhold mellem en mand og en kvinde, mens få (3 %) angiver at danne par med en person, hvis køn er angivet som 'andet' end mand eller kvinde. Blandt de familieplejere, som er enlige, er 63 % kvinder og 37 % mænd. Langt de fleste, som har besvaret skemaet, er kvinder (83 %); blandt disse har en del svaret på skemaet sammen med deres partner eller ægtefælle. Blandt deltagerne angiver kun 6 % at være født i et andet land end Danmark; blandt de øvrige lande, plejeforældrene er født i, nævnes Korea, Tyrkiet og Tanzania.

Tabel 3.1 illustrerer fordelingen på deltagerens alder, antal år, de har været i deres parforhold (blandt de, som angiver at være i et forhold), samt hvor mange, som angiver at have hjemmeboende børn, der ikke er børn i pleje.

Tabel 3.1 Ny-godkendte plejeforældres alder, procent

Alder	Plejemødre	Plejefædre
< 30 år	7	1
31-40 år	16	12
41-50 år	41	42
51-60 år	23	40
> 60 år	13	5
Total	100	100

Anm.: N = 90 (ikke alle har angivet deres alder eller deres partners alder).

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Som det fremgår af tabel 3.1, er størstedelen af plejemødre og plejefædre mellem 41-50 år (det gælder hhv. 41 % og 42 %), og en næsten lige så stor andel af plejefædre er i alderen 51-60 år (40 %). De deltagende plejefædre er gennemsnitligt lidt ældre end de deltagende plejemødre. I alt er 55 % af de deltagende plejefædre under 50 år, mens 64 % af de deltagende plejemødre er under

50 år gamle. I Ankestyrelsens undersøgelse (2017) blandt alle plejefamilier generelt (1.309 plejefamilier medvirkede) fandt man en gennemsnitsalder på 54 år. I denne undersøgelse ligger gennemsnitsalderen hos plejeforældre mellem 41-50 år. Det er forventeligt, at plejeforældrene i denne undersøgelse er en anelse yngre, da de er nyligt godkendte.

Tabel 3.2 Antal år, plejeforældrene har boet sammen, procent

Antal år	Procent
1-5 år	15
6-10 år	18
11-15 år	11
16 år eller derover	56
Total	100

Anm.: N = 83 (de respondenter, der er i parforhold og ikke enlige).

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Over halvdelen af de nye plejefamilier, som er par, har været sammen i 16 år eller derover, mens en mindre andel, nemlig 15 %, har kendt hinanden i max 5 år. En del af de plejeforældre-par, som har kendt hinanden i relativt set kortere tid (1-5 år), er 'sammenbragte familier', som har fundet sammen med en ny partner inden for de seneste 5 år. Der er heraf også tidligere plejeforældre i nyere parforhold, som har ønsket en 'ny-godkendelse' med deres nye partner. Vi har ikke spurgt til dette, men har fået som bemærkning til spørgeskemaundersøgelsen fra enkelte deltagere, at de tidligere har været familieplejere med en anden partner og nu med en ny partner har søgt om ny-godkendelse.

Samlet set har 56 % af alle plejeforældrepar og enlige hjemmeboende børn, som ikke er børn i pleje. Bag dette tal ses det, at lidt flere plejeforældrepar har hjemmeboende børn, end det gælder blandt de enlige. To tredjedele af plejeforældrepar har hjemmeboende børn, mens det blandt de enlige kun er en tredjedel.

Tabel 3.3 viser, hvor mange hjemmeboende børn, de nye plejefamilier har angivet at have.

Tabel 3.3 Antal hjemmeboende børn i nye plejefamilier, procent

Antal hjemmeboende børn	Procent
1 barn	36
2 børn	36
3 børn	25
4 børn	7
Total	100

Anm.: N = 59 (kun dem, som har hjemmeboende børn, har besvaret hvor mange).

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Tabellen viser, at størstedelen af de familier, der har hjemmeboende børn, har et eller to hjemmeboende egne børn.

Iblandt de hjemmeboende børn er der en aldersmæssig spredning fra at være helt små til over 18 år. Ganske få har angivet at have et hjemmeboende barn på 0-3 år, mens langt de fleste hjemmeboende børn er over 12 år, og derudover er også en mindre andel på 20+ år. Omtrent halvdelen af deltagerne (51 %) angiver at have børn, der er flyttet hjemmefra, både blandt plejeforældrepar og

enlige plejeforældre. Der er således oftest tale om, at nye plejeforældre har større hjemmeboende børn, hvilket stemmer godt overens med, at der også er relativt få yngre blandt de nye plejefamilier.

3.1.2 Forskellige familieformer

I undersøgelsens interviewdel er der også forskellige familieformer repræsenteret blandt de 12 interviewpersoner. Der er således enlige plejeforældre, homo- og heteroseksuelle plejeforældrepar, hvoraf nogle er i langvarige parforhold, mens andre er i nyere og sammenbragte familiekonstellationer. De forskellige familieformer og familielivserfaringer bringer ifølge de interviewede plejeforældre nogle kvaliteter med sig, som de kan trække på i rollen som plejeforældre.

En af de interviewede plejeforældre fortæller om, at hun og hendes partner er kommet med hvert deres barn ind i forholdet, og at de derfor har erfaret, hvad det vil sige at tage en andens barn til sig, og de oplever derfor, at de både besidder vigtige faglige og menneskelige relationskompetencer. Samtidig muliggør deres familieform, at de kan have et barn i aflastning i de perioder, hvor deres børn er ved deres andre respektive forældre. Begge plejeforældre er i slut 20'erne og start 30'erne, de føler sig friske, og de har et hjem, der i forvejen er indrettet til mindre børn. De har legetøj og aktiviteter indendørs og udendørs, og da et af deres egne børn er jævnaldrende med det barn, de nu har i aflastning, kender de til, hvad børn i den alder typisk godt kan lide og synes er sjovt. Samtidig siger den interviewede plejeforældre, at det er vigtigt, at der er ro på samarbejdet med deres egne børns øvrige forældre, så der er ro og overskud til plejeforældreopgaven.

2 af undersøgelsens interviewpersoner er i et homoseksuelt forhold, og efter en del år med karriere og rejser synes de, at de nu står et sted, hvor de gerne vil være noget for et barn. Det ene par beskriver sig selv som en *"stabil og ressourcestærk familie"*, og de vil gerne modtage et barn, som skal blive et livslangt familiemedlem. De har observeret en vis diversitet blandt plejefamilier, bl.a. på det indledende grundkursus, men bemærker også, at fx undervisningsmaterialet havde et meget heteronormativt udtryk med billeder af *"mor, far og børn"* og med *"pæredanske familier"*, som ikke afspejler særligt stor kulturel mangfoldighed.

Blandt de enlige plejeforældre, der blev interviewet, nævner de alle, at de har gået med en tvivl om, hvorvidt man som enlig kan blive plejeforældre, og flere af dem har igennem længere tid troet, at det alene er par, der kan godkendes. En plejeforældre udtaler fx:

Jeg var i tvivl, om jeg kunne blive godkendt. Det troede jeg faktisk ikke, at jeg kunne, fordi jeg var alene. Jeg har hørt for 5-6 år siden, at det var svært at blive godkendt, når man var alene, og så tænkte jeg, "så er det nok ikke noget".

Hun ringede derfor til socialtilsynet og spurgte, om det ville give mening for hende at sende en ansøgning, hvilket socialtilsynet svarede bekræftende på. En anden plejeforældre, en alenemor, fortæller, at det altid har været et stort ønske for hende at blive plejefamilie, og at hun har afventet at finde en ny partner, indtil en bekendt, der selv er plejeforældre, gjorde hende opmærksom på, at enlige også kan søge. Det synes hun er rigtig godt, da hun oplever, at man *"som enlig kan være ligeså stærk som to personer"*. De enlige plejeforældre i undersøgelsen har enten hjemmeboende børn i deleordninger eller fraflyttede store børn, hvilket de oplever giver dem et overskud til at tage et barn i pleje.

Et helt centralt tema i de kvalitative interviews er plejeforældrenes overvejelser om at blive plejefamilie, samtidig med at man har egne hjemmeboende børn. På tværs af interview og spørgeskema-besvarelser angives det, at overvejelser om børnene er vægtige i deres beslutning om at blive plejefamilie. Blandt de få yngre nye plejeforældre, som har hjemmeboende børn under 8 år, gælder

det ofte, at børnene bor i deleordning, eller at plejeforældrene har valgt at være aflastningsfamilie, så de små børn har tid alene med forældrene.

En af plejeforældrene, der sammen med sin partner er godkendt til aflastning, fortæller om, hvordan de har et stort barn med funktionsnedsættelse, hvilket har givet dem viden og kompetencer til at være plejefamilie for et barn med samme type problematikker. Det føler de sig godt klædt på til. De har selv oplevet at være presset i en hverdag med et barn, der har særlige behov, og derfor har de i dag et ønske om at hjælpe og aflaste andre familier, som ikke har den viden, erfaring og overskud, som de står med nu.

Vi udfolder nærmere de overvejelser og betænkeligheder, som plejeforældrene har omkring egne hjemmeboende børn, i kapitel 4.

3.2 Uddannelse og beskæftigelse

3.2.1 Uddannelsesniveau og erhvervserfaring

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt de nye plejeforældre om deres uddannelsesbaggrund og beskæftigelse samt deres tidligere erfaring med at arbejde med børn og unge. I Tabel 3.4 ses de nye plejeforældres højest opnåede uddannelsesniveau.

Tabel 3.4 Nye plejefamiliers uddannelse, procent

Plejefamiliers uddannelse	Plejemødre	Plejefædre
Folkeskolen (7.-10. klasse)	11	18
Gymnasium, HF, Handelsskole eller tilsvarende (inkl. HHX, HTX)	2	8
Erhvervsfaglig uddannelse (af 2-5 års varighed, fx sosu-assistent, frisør, tømrer, murer, chauffør)	28	42
Kort videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (af 2-3 års varighed, fx laborant, byggetekniker, installatør)	3	4
Mellemlang videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (3-4,5 års varighed, fx fysioterapeut, lærer, pædagog, socialrådgiver)	50	24
Længere videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (min. 5 års varighed på et universitet, fx psykolog, læge, cand.mag., jurist)	5	3
Anden uddannelse	1	1
Total	100	100

Anm.: N = 99.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Tabellen viser, at halvdelen af alle deltagende plejemødre (50 %) har en mellemlang videregående uddannelse, som fx lærer, pædagog eller socialrådgiver, mens et sted mellem hver tredje og hver fjerde deltagende plejemor (28 %) har en erhvervsfaglig uddannelse. Blandt plejefædre gælder det omvendt, at flest af dem har en erhvervsfaglig uddannelse (42 %), og knap en fjerdedel af dem (24 %) har en mellemlang videregående uddannelse, som fx lærer, pædagog, fysioterapeut eller lignende. Kun få procent af de medvirkende nye plejeforældre har en lang videregående uddannelse. Henholdsvis 11 % og 18 % har alene en folkeskoleeksamen som deres højeste uddannelse. I Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet (2017) fandt man, at mellem 16 og 20 % af plejeforældrene har en gennemført folkeskoleeksamen som højeste uddannelsesniveau, hvilket ligger nogenlunde på niveau med fundet i denne undersøgelse. Samtidig viser Ankestyrelsens undersøgelse, at 41 % har en mellemlang videregående uddannelse, og 21 % har en erhvervsfaglig

uddannelse, hvilket svarer rimelig overens med det billede, der tegner sig af nye plejefamiliers uddannelse i denne undersøgelse.

Samlet set giver det et billede af en plejeforældregruppe, hvoraf en stor del har en mellemlang videregående uddannelse. Tilsvarende viser både Bryderup, Engen & Krings undersøgelse (2017) og Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet (2017), at plejefamilier generelt ofte har en mellemlang videregående uddannelse.

Ser vi på de nye plejeforældres aktuelle beskæftigelse på spørgeskematidspunktet, som for mange vedkommende er et halvt til et helt år efter deres godkendelse, er en del af plejeforældrene i fuldtidsbeskæftigelse. Det gælder godt en tredjedel af plejemødrene (34 %) og mere end to tredjedele af plejefædre (71 %). Knapt hver fjerde deltagende plejemor (23 %) angiver, at deres aktuelle primære forsørgelsesgrundlag udgør plejevederlag. 10 % af plejemødrene modtager pension eller efterløn.

Tabel 3.5 Nye plejefamiliers aktuelle beskæftigelse, procent

Plejefamiliers beskæftigelse	Plejemødre	Plejefædre
I arbejde fuld tid eller tæt på fuld tid (min. 32 t./ugen)	34	71
I arbejde nedsat tid eller deltid (mindre end 32 t./ugen)	8	4
I flexjob (deltid eller fuldtid)	6	0
Selvstændig virksomhed	5	17
Dagpenge eller barselsdagpenge	11	0
Plejevederlag	23	4
SU under uddannelse	0	1
Pension eller efterløn	10	2
Andet	3	1
Total	100	100

Anm.: N = 99.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

I spørgeskemaet blev der også spurgt om modtagelse af kontanthjælp, førtidspension, sygedagpenge og revalidering, men ingen af de medvirkende plejeforældre har angivet disse svar.

3.2.2 Faglige kompetencer blandt nye plejeforældre

Blandt de deltagende plejeforældre i spørgeskemaundersøgelsen angiver 82 %, at mindst én af forældrene har tidligere erfaringer med at arbejde med børn. Hos plejemødre (gælder 38 %) er denne tidligere erfaring ofte angivet som erfaring fra dagpleje, vuggestue eller børnehave; samtidig angiver en del plejemødre (gælder 29 %) at have erfaring fra specialskole eller skole. Hos plejefædre (gælder 8 %) angives også erfaring fra skole eller specialskole, ligesom erfaring fra døgninstitution eller aflastningsinstitution (8 %) angives. Størstedelen af de plejeforældre, som har angivet at have erfaring med at arbejde med børn og unge, angiver svaret 'ja, fra anden form for arbejde med børn/unge', som det ikke vides, hvad dækker over. En mulighed kan være som sagsbehandler/socialrådgiver, som sygeplejerske eller inden for andre fagområder i kontakt med børn og unge.

Tabel 3.6 Nye plejeforældres erfaring med at arbejde med børn og unge, fordelt på forskellige områder, procent

Plejefamiliers erfaring, fordelt på område	Plejemødre	Plejefædre
Dagpleje, vuggestue eller børnehave	38	2
Skole eller specialskole	29	8
SFO eller klub	16	6
Døgninstitution eller aflastningsinstitution	16	8
Socialpædagogisk opholdssted eller lignende	19	5
Ja, fra anden form for arbejde med børn og unge	40	22

Anm.: N = 99.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Som det fremgår af tabellen, summer procenterne ikke op til 100 % under hhv. plejemødre og plejefædres besvarelser. Det skyldes spørgeskemaets opbygning omkring dette spørgsmål, som tillod flere besvarelser, og dermed kan nogle plejeforældre have sat kryds i flere mulige erfaringsområder, som fx både fra skole og SFO/klub. Det fremgår af resultaterne, at plejemødre i langt større udstrækning end plejefædre har erfaring fra forskellige områder inden for arbejdet med børn og unge.

På samme måde gælder det blandt interviewpersonerne i den kvalitative del af undersøgelsen, at størstedelen har en pædagog- eller lærerfaglig uddannelsesbaggrund, det gælder for 11 ud af de 12 interviewede plejeforældre, at de havde en uddannelsesbaggrund som lærer eller pædagog. For de 8 interviewpersoner i parforhold havde 2 interviewpersoner partnere med pædagog- eller lærerfaglig baggrund, mens de øvrige 6 partnere havde andre uddannelsesbaggrunde inden for områder som håndværkerfag og IT.

Flere af plejeforældrene fortæller, at de har valgt at stoppe i deres tidligere ansættelsesforhold. De ser plejeforældrefunktionen som en mulighed for at kombinere deres faglige interesser og forudsætninger med et liv uden samme travle hverdag, som de oplevede i deres ansættelser uden for hjemmet. 6 af undersøgelsens interviewpersoner er uddannede lærere, og et par af dem udtaler direkte, at tilvalget af plejeforældreområdet er et aktivt fravalg af lærerfaget. Blandt andet folkeskolereformen og hyppig udskiftning i skoleledelse nævnes som faktorer, der har fået dem til at revurdere deres arbejdsmæssige situation.

Andre af de interviewede plejeforældre nævner også, at det at være omsorgsperson for ét barn opleves attraktivt sammenlignet med deres tidligere arbejde som lærer eller pædagog, hvor de har skullet relatere til mange børn. En plejeforælder, der har opsagt sit tidligere pædagogjob for i stedet at blive plejeforælder på fuld tid, fortæller:

Bare det at sidde og være taknemmelig for at være og have ro i min hverdag. Jeg har min løn, og jeg har ikke noget andet, jeg skal. Nogle gange i en institution har jeg jo haft 25 børn, jeg skulle forholde mig til, hvor jeg ikke når ordentlig omkring. Denne her lille fyr, som bare har mig hele tiden, og jeg har bare ham. Hvor er det fantastisk at følge ham hele døgnet og påvirke udviklingen. Det er pædagogisk arbejde, der batter.

Hun ser det at være plejeforælder som et meningsfuldt alternativ til det pædagogfaglige arbejde, hun tidligere har haft, da det giver nogle nye pædagogiske muligheder, som er forenelige med hendes ønsker til hverdagen. Hun italesætter også plejeopgaven som en i høj grad pædagogisk opgave, hvor hun bruger sine faglige kompetencer.

Flere af plejeforældrene fortæller, at de føler sig rustede til at være plejeforældre i kraft af deres faglige ballast. Samme plejemor som ovenfor fortæller, at hun igennem sine faglige kompetencer føler en sikkerhed i, at hun kan klare varetage rollen som plejemor godt, og at hun har noget at tilbyde børnene:

Altså, det er i hvert fald i en sådan grad, at jeg tænker, at jeg er en veluddannet plejefamilie, som har bred erfaring. Også i forhold til forældresamarbejdet og jeg har en god forståelse for de her børn. Jeg ved jo, at jeg er god til det her. Jeg har et godt overblik over at se udviklinger, muligheder og faldgrupper, og hvad man skal være opmærksom på.

En anden plejeforælder forklarer, at hendes faglige erfaring fra det sociale område har haft stor betydning, bl.a. fordi *"hvis ikke jeg havde den erfaring, så tror jeg, at jeg ville være mere usikker på, hvad jeg selv kunne tilbyde"*. Denne plejeforælder vurderer, at hun kan favne forskellige børn med forskellige behov og udfordringer. Hun forklarer yderligere:

Jeg har en del erfaring og viden, og jeg har den uddannelse, som jeg efterhånden har fået opbygget. Det har da stor betydning for, at jeg synes, at jeg er kompetent til det og har lyst til at gå ind i det. Hvis ikke jeg havde det, så ville jeg nok være lidt mere forbeholden.

En af de interviewede plejeforældre, der er uddannet lærer og har en partner, der også er uddannet lærer, forklarer, at de med deres faglige udgangspunkt taler meget om, at de skal passe på ikke at blive for professionelle i deres relation til deres barn i aflastning. Plejeforældrene beskriver, at de godt kan have tendens til at *"blive meget reflekterende og analyserende"*, men at de ikke tænker, det er deres rolle i denne aflastningsfunktion, hvor barnet har lærere og plejeforældre i forvejen. Hun vurderer, at deres faglige baggrund har hjulpet dem med relationskompetencer, som de ellers ikke ville have haft, og at det hjælper dem, at de kender det sociale system og kender til handleplaner m.m. på grund af deres baggrund og erfaring.

3.3 Boforhold

Spørgeskemaundersøgelsen har afdækket, hvor i landet (region) familierne bor, om de bor på landet eller i en større eller mindre by, og hvor mange kvadratmeter deres bolig er på.

Langt størstedelen af de deltagende nye plejeforældre har bopæl i en af de jyske regioner. Hele 77 % af plejeforældrene bor i Jylland, mens 23 % bor på Sjælland. Det hænger naturligt sammen med, at Socialtilsyn Midt har formidlet spørgeskemaundersøgelsen til langt flere nye plejefamilier, end de øvrige tre medvirkende socialtilsyn. Mens Socialtilsyn Midt har formidlet undersøgelsen til 106 nye plejefamilier, har de øvrige tre tilsyn formidlet undersøgelsen til mellem 35 og 68 nye plejefamilier. Desuden hænger det sammen med, at der på landsplan, jævnfør opgørelser fra 2017, er flest plejefamilier bosat i Jylland, idet 40 % af alle plejefamilier her var bosat i Midt- eller Nordjylland, 27 % i Syddanmark, mens 33 % var bosat i Hovedstadsområdet eller på Sjælland (Ankestyrelsen, 2019). Derudover bor, som det ses i Tabel 3.7, størstedelen af de nye plejefamilier i denne undersøgelse i mindre byer (46 %) eller på landet (29 %), hvilket stemmer rimelig overens med, hvad man finder i andre undersøgelser omkring plejefamilier (se både Bryderup, Engen & Krings undersøgelse fra 2017 og Ankestyrelsens undersøgelse fra 2017, som viser, at 41 % af plejefamilier generelt bor i en mindre by og 37 % på landet).

Tabel 3.7 Nye plejefamiliers angivelse af at bo på landet eller i en by, procent

Land eller by	Procent
På landet uden for byzonen	29
Mindre by (under 20.000 indbyggere)	46
Mellemstor (mellem 20.000 og 99.999 indbyggere)	14
Større by eller stor by (over 100.000 indbyggere)	11
Total	100

Anm.: N = 98.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

I Tabel 3.9 ses det, at over halvdelen af de nye plejefamilier bor på mere end 160 m², hvorimod meget få bor på under 80 m². Det hænger fint sammen med, at mange af plejeforældrene bor i mindre byer eller på landet, hvor boligerne også gerne er større end inde i byerne. Derudover er det forventeligt, at der er en vis minimumsstørrelse på boligen, når der også skal være et overskydende værelse til et eventuelt barn i pleje.

Tabel 3.8 Nye plejefamiliers angivelse af, hvor mange kvadratmeter de bor på

Antal kvadratmeter	Procent
Under 80 m ²	4
Mellem 80-120 m ²	13
Mellem 120-160 m ²	32
Mellem 160-200 m ²	24
Over 200 m ²	27
Total	100

Anm.: N = 98.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Flere interviewpersoner fortæller i interviewene, at boligforholdene sætter begrænsninger for dem i forhold til, hvor mange pladser de kan godkendes til, og en enkelt har købt hus af den grund, at hun ikke kunne blive godkendt til at få et barn i pleje i sin tidligere lejlighed. En interviewperson fortæller derudover, at hun kun kan tage imod midlertidige plejeforælder-opgaver med spædbørn, fordi hun ikke har et separat ekstraværelse, og barnet derfor skal kunne sove i samme rum som hende. Plejeforælderen fortæller, at socialtilsynet er orienteret om, at hun kigger efter en større bolig, der er velegnet til et lille barn, som på sigt kan være i pleje hos hende mere permanent.

4 Nye plejefamiliers forløb omkring godkendelse

I denne undersøgelse af nye plejefamiliers karakteristika og motiver for at vælge at blive plejefamilier er det vigtigt at afdække, hvilke overvejelser der har gået forud for familiens ansøgning om godkendelse til plejefamilie. Hvor lang tid har familien overvejet muligheden, hvad har været udslagsgivende for udfaldet om at søge om at blive plejefamilie, og hvordan har de nye plejefamilier oplevet forløbet omkring godkendelsen?

Vi har spurgt til de nye plejeforældres overvejelser, forud for at de har ansøgt om at blive plejefamilie. I spørgeskemaundersøgelsen har vi primært afdækket, hvor lang tid familierne har gået med overvejelser om at blive plejefamilie, og hvordan de har oplevet forløbet med at blive godkendt. (For en nærmere beskrivelse af godkendelsesforløbet, se afsnit 1.3.). I interviewene har vi tillige afdækket overvejelser, forud for at familien søgte om at blive plejefamilie, men her har det selvsagt været muligt at få mere bagvedliggende forklaringer på, hvorfor man eksempelvis har gået med overvejelserne i rigtig mange år, førend de realiseres.

I kapitlet præsenteres først nye plejeforældres forudgående overvejelser om at blive plejefamilier, herunder hvordan familiernes egne biologiske børn spiller ind i overvejelserne. Derefter følger et afsnit om de nye plejefamiliers oplevelser af godkendelsesforløbet og et afsnit om nye plejefamiliers godkendelsesniveauer (almen, forstærket eller specialiseret plejefamilie). Herunder i hvilken udstrækning familierne allerede har et barn i deres pleje eller har været i dialog om et konkret barn, som behøver en plejefamilie, men som af forskellige årsager ikke er blevet anbragt hos dem.

4.1 Forudgående overvejelser om at blive plejefamilie

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt til, hvor længe de nye plejeforældre har gået med overvejelser om at ansøge, forud for at de har søgt. Tabel 4.1 viser, at lige godt en tredjedel af de nye plejeforældre angiver at have gået med overvejelser om at blive plejeforældre i mindst 5 år (35 %), mens knap en tredjedel (32 %) har gået med overvejelserne i 2-4 år. Den sidste tredjedel af plejeforældre har umiddelbart inden for det sidste år, inden de søgte, overvejet det at blive plejeforældre. Ser vi særskilt på de plejeforældre, der er ene om plejeforælderrollen, har en anelse flere enlige plejeforældre gået med overvejslen i blot et år. Det kan tænkes at hænge sammen med, at situationen omkring at blive enlig har udløst tanker om at blive plejeforælder, eller det kan være hurtigere at gå fra en overvejelse til en beslutning, når man er ene om at tage stilling. Endelig kan det også forklares af, at flere enlige ikke var klar over, at det var muligt at ansøge som enlig, og at de derfor har handlet på det hurtigt, da de blev klar over muligheden, som de måske har overvejet i flere år, uden at de så det som 'realistisk'.

I interviewene fortæller flere interviewpersoner, i tråd med spørgeskemabesvarelserne, at de har gået med overvejelser om at blive plejeforældre i flere år, forud for at de ansøger. Mange har kendt til muligheden for at blive plejefamilie igennem mange år, enten igennem personlige erfaringer og netværk, eller fordi de har stiftet bekendtskab med det igennem deres arbejdsliv.

Tabel 4.1 Angivelse af, hvor længe plejeforældre har gået med overvejelser om at være plejefamilie før ansøgning om godkendelse, procent

Tid med overvejelser	Procent
Altid, mens vi har dannet par	16
I mindst 5 år	19
I de sidste 2-4 år	32
Inden for det sidste år, inden vi søgte	33
Total	100

Anm.: N = 89.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

4.1.1 Timingen i forhold til egne børns alder

Hos de familier, der har hjemmeboende børn, fortæller undersøgelsens interviewpersoner, at det har været en stor del af overvejelserne, hvorvidt deres egne børn var gamle nok til at skulle være barn i en familie, hvor der også bor et barn i pleje. Flere har ønsket at vente med at ansøge, til deres biologiske børn har nået en vis alder, primært begrundet i et hensyn til børnene, men enkelte nævner også, at deres overskud, mens egne børn var små, ikke umiddelbart var til at tage et barn i pleje. En plejeforældre i 40'erne fortæller om, hvordan hun og hendes mand har ventet med at søge, til deres ældste biologiske barn var flyttet hjemmefra, og den yngste var 13 år. Hun forklarer:

Vi var begge enige om, at vores egne børn skulle have deres barndom, og når de fik en alder, hvor de begyndte at vende ansigtet udad, så ville vi begynde at overveje det igen.

Flere af plejeforældrene italesætter således, at de har søgt netop på det pågældende tidspunkt, fordi de da ikke længere har små børn. En plejeforælder fortæller, at hun har valgt at ansøge, fordi hendes ældste barn er på efterskole, og at der derfor var mere overskud i hverdagen. Hun fortæller, at hun tidligere sammen med sin eksmand havde fire børn sammenbragt, så de følte, at der var nok børn i huset. En anden plejeforælder har ligeledes udskudt ansøgningen om at blive plejeforælder, for at hendes børn skulle nå at blive lidt ældre, men også, fordi det ikke umiddelbart tiltalte hendes eksmand:

Jeg har tit tænkt på det. For lang tid siden har jeg tænkt på det sådan en gang i mellem, men så har jeg tænkt, at børnene var for små. Og så skulle børnenes far jo også være med i det. (...). Jeg tænkte, at det i hvert fald ikke lige var på det tidspunkt. Og så er vi jo så gået fra hinanden, og så er det jo heller ikke lige tidspunktet. Så det er sådan blevet skubbet lidt.

En anden plejeforælder i midten af 50'erne har sammen med sin mand søgt om godkendelse som plejefamilie, fordi hun fik kendskab til et konkret barn via hendes arbejde, som havde brug for en ny plejefamilie. Hun fortæller, hvordan hun gennem årene via sit arbejde på en skole adskillige gange har stået i situationer, hvor et barn har haft brug for en plejefamilie, og hvor hun gerne har villet byde sig til. Hendes mand har tidligere ikke været med på idéen og syntes, at de skulle bruge deres overskud på deres egne børn. Nu er deres egne børn voksne, og da der opstod en ny konkret mulighed, og hun forelagde det for sin mand, havde han sagt, "så lad os byde os til". Hun fortæller videre, at de var sikre på, at de var for gamle (midt og slut 50'erne), men at den anbringende kommune efter en afsøgning blandt mulige familier alligevel havde valgt dem, bl.a. for at barnet kunne fortsætte i sit hidtidige skoletilbud.

Enkelte af de interviewede plejeforældre beskriver, at de, til trods for deres børns lave alder, har søgt at få et barn i pleje og også har lykkedes med det, fordi der opstod et konkret behov hos et barn i deres netværk. I et enkelt af tilfældene har der været tale om en aflastnings-plejeanbringelse. Interviewpersonen forklarer, hvordan aflastningsopgaven bedre kan kombineres med egne hjemmeboende mindre børn, fordi aflastningsopgaven indebærer, at forældrene fortsat har alenetid med deres egne børn. Også andre af de nye plejefamilier fortæller, hvordan aflastningsopgaver giver 'pusterum' og mere overskud til barnet i pleje, når man ikke har barnet hele tiden.

4.1.2 Inddragelse af egne børn i beslutningen om at være plejefamilie

Plejeforældrene fortæller, at forholdene omkring deres egne børn ikke alene påvirker, hvornår de vælger at søge, men også har betydning for, hvilken type plejefamilie de ønsker at være. Egne børns behov er et vigtigt aspekt i plejefamiliernes overvejelser omkring at blive plejefamilie, ligesom udfordringerne hos et eventuelt barn i pleje også er noget, plejefamilierne gør sig overvejelser omkring for at sikre, at de forskellige behov og udfordringer er forenelige. En af plejeforældrene, der selv har forældre, som har været plejefamilie, fortæller om, hvordan der dengang ikke var samme opmærksomhed omkring egne børn:

Min lillesøster (...) hun har ikke altid syntes, at det har været lige positivt at vokse op med et barn i pleje hos os. Og min lillebror har heller ikke. Men dengang var man ikke opmærksom på de samme ting, som man er i dag.

Interviewer: Hvad er det for nogle ting, tænker du?

I forhold til selve godkendelsen. De [tilsynet] er begyndt at snakke rigtig meget omkring vores børn og med vores børn om, hvad de kunne tænke sig. Og de så på vores børn, om de var nogen, der kunne klare, at der kom et ekstra barn ind i hjemmet. Det synes jeg er vildt godt, at de tager vores børn med i hele den proces. Hvor at det, siger min mor i hvert fald, at det gjorde man ikke dengang.

Flere af plejeforældrene udtrykker, hvordan godkendelsesforløbet satte gang i mange tanker relateret til deres egne børn, og hvad de ville kunne trives med. Samtidig er det også tydeligt fra interviewene, at overvejelserne om at blive plejefamilie er nogle overvejelser, som familierne har gået med længe og undervejs i processen løbende har overvejet, hvornår det ville give mening for dem at søge om godkendelse. En af plejeforældrene fortæller, at hendes ene barn udtrykte bekymring om, hvorvidt de ville komme til at have tid sammen som en familie uden barnet i pleje:

Hun skal også lige være med i det, og hun blev lidt bekymret for, om der var tid nok til hende, og om vi tre stadigvæk kunne lave noget bare os tre. Og det kan man jo i princippet ikke, hvis man har en 24/7.

På den baggrund valgte denne plejeforælder at lade sig godkende som aflastningsfamilie, selvom hun oprindeligt var gået ind i forløbet med et ønske om at blive døgnplejefamilie. En anden plejeforælder fortæller om, hvordan deres hjemmeboende datter har været meget opsat på idéen om, at de skulle blive plejefamilie, og at hun også havde ønsket om, hvilket barn familien skulle have i pleje:

Vores datter havde et stort ønske om, at vi skulle være plejeforældre for en lille pige. For mig har det været vigtigt at tage hendes ønske med og give det en vis værdi, og derfor var det vigtigt, at det blev en lille pige.

De nye plejefamiliers fortællinger afspejler, hvordan egne børn har en stemme ind i beslutninger omkring at blive plejefamilie, og at valget omkring at blive plejefamilie i en eller anden grad bliver en fælles beslutning, der træffes som familie, hvor børnene inviteres med ind i dialogen, ikke mindst på foranledning af socialtilsynene, som i dag retter fokus på inddragelse af egne børn i godkendelsesprocessen.

4.2 Oplevelse af godkendelsesforløbet

I både spørgeskemaundersøgelsen og interviewene har vi spurgt de nye plejeforældre om deres oplevelse af godkendelsesforløbet, herunder hvordan forløbet var planlagt og organiseret, hvordan de oplevede det faglige udbytte af forløbet, samt hvordan de vurderer forløbet samlet set. Overordnet udtrykker de nye plejefamilier stor tilfredshed med oplevelsen af godkendelsesforløbet. Der er stor variation i forhold til, hvilke dele af godkendelsesforløbet plejefamilierne oplever særligt udbytterigt; for nogle gav særligt grundkurset ny og vigtig viden, hvad angår mentalisering og arbejdet med barnet, og viden om det at være plejefamilie, for andre gav det samlede forløb ny viden om samarbejdet med barnets forældre samt med kommune og socialtilsyn.

I spørgeskemabesvarelsene angiver langt størstedelen af plejeforældrene (omkring 90 %), at de oplevede godkendelsesforløbet 'rigtig godt' eller 'godt'. Dermed har relativt få (mellem 7 og 11 %) oplevet forløbet mindre godt eller dårligt. Tilsvarende har de nye plejeforældre, som har medvirket i de kvalitative interviews, i forskellig grad givet udtryk for, at godkendelsesforløbet har været en god og positiv oplevelse.

Interviewpersonerne i denne undersøgelse beskriver, at samarbejdet med socialtilsynet har været rigtig godt under processen, og at de er blevet bedre klædt på fx omkring, hvad man kan forvente som plejeforældre. Grundkurset beskrives i interviewene gennemgående som meget givende med tid til at reflektere og fordøje alle informationerne mellem kursusmodulerne. Plejeforældrene beskriver det som en omfattende og intens proces, hvor de har brugt både meget tid og energi på forløbet. Godkendelsesprocessen har for plejeforældrene sat mange tanker i gang om, hvem de er som familie, og hvad de ville kunne tilbyde et barn i pleje, og det beskrives af flere som hårdt, at man selv og ens familie skal underlægges vurdering.

Plejeforældrene fremhæver i interviewene visse elementer fra grundkurset, som på forskellig vis rykkede ved deres foregående billede af, hvad det vil sige at være plejefamilie. For nogle af plejeforældrene var det særligt indholdet omkring, hvilken betydning det kan have, at der kommer et barn i pleje – for familien og for evt. hjemmeboende børn. En plejeforælder fortæller, at det blev fremlagt som en potentiel *"bombe i familien"* og siger videre, at *"det kan også godt være, at det kan føles sådan, men måske man kan præsentere det på en anden måde"*. Hun og hendes mand havde efterfølgende talt om, at det var godt, de havde en forudgående aftale om et konkret barn, da de ellers ville have revurderet, om de skulle fortsætte med at blive godkendt.

Andre af de nye plejeforældre fremhæver samarbejdet med anbringende kommune og samarbejdet med de biologiske forældre som et element af grundkurset, der fik dem til at revurdere, hvorvidt de skulle fortsætte forløbet. Det var ikke overraskende for dem, at de skulle indgå i disse samarbejdsrelationer omkring barnet, men derimod var det overraskende, hvor få rettigheder de har som plejeforældre – både i forhold til hverdagsbeslutninger og i forhold til beslutninger om potentielt at kunne fortsætte som barnets plejeforældre eller adoptivforældre. En plejeforælder peger eksempelvis på, hvordan hun er blevet opmærksom på følgende forhold: *"I Danmark har man valgt, at de biologiske forældre har en stor ret, og at man siger, at [stort set] alle børn, der bliver anbragt, der*

er målet hjemgivelse igen". Denne viden om, at målet ofte vil være hjemgivelse, bekymrede plejeforældrene, ligesom andre af de interviewede plejeforældre gav udtryk for tilsvarende bekymringer omkring potentiel hjemgivelse af børnene.

En anden plejeforælder fortæller, at godkendelsesforløbet og formidlingen af plejeforældrenes samarbejde med de biologiske forældre har gjort hende mere ydmyg over for denne del af opgaven. Hun siger, at de biologiske forældres stemme ind i barnets hverdag hos plejefamilien kan blive for detaljeret, men at det er vigtigt at bevare en ydmyghed over for forældrene:

Det kan godt blive for meget, hvis det (red. forældrenes rettigheder) er ned i, hvad for en frisure barnet skal have. Det kan man også godt forstå, men man blev lidt bevidst om, at det er stadigvæk deres børn. Og selvom vi vil det så godt, og vi kan, og vi vil en hel masse, så lige bevare at være ydmyg over for det. Det er deres børn stadigvæk, uanset hvordan det hele foregår.

Hertil nævner et par af plejeforældrene i interviewene, hvordan den første tid med et barn i pleje for dem har været forbundet med en stor ærefrygt over, at det er 'andres guld', man har ansvaret for.

Flere af plejeforældrene italesætter under interviewene, hvordan mentaliseringsbegrebet, som udfoldes i grundkurset under godkendelsesforløbet, har hjulpet dem til øget forståelse af barnet, de har i pleje, og til at have en god tilgang i dialogen med barnets forældre. Særligt plejeforældre uden pædagogfaglig eller tilsvarende uddannelsesbaggrund fortæller, at teorien om mentalisering har givet dem forståelse for barnets og forældrenes perspektiv, mens interviewpersoner, som har pædagogfaglige eller tilsvarende uddannelsesbaggrunde, i mindre grad oplever, at grundkursets indhold tilbød dem nye teoretiske perspektiver. De udtrykker samtidig forståelse for, at kurset skal kunne favne alle og også dem, der ikke har den faglige baggrund som pædagog. En plejeforælder, der selv er uddannet socialpædagog, siger:

Man skal tænke på, at det er en bred skare, der sidder til kurset. Nogle gange kunne jeg godt tænke: "Det har jeg allerede lært, og det vidste jeg i forvejen", men det skal selvfølgelig være med på et sådant kursus. Der var nogle specifikke vinkler omkring det at være plejefamilie, der var nye for mig.

Ud over at kurset tilbød de faguddannede nye familieplejerelevante vinkler, så fortæller flere af de nye plejeforældre, som er godkendt sammen med en partner, også, at kurset var særligt givende for deres partner, der typisk ikke havde en faglig uddannelsesbaggrund relateret til arbejdet med børn og unge. En plejeforælder udtaler fx, hvordan kurset har givet hende og hendes mand, for hvem kursusindholdet var helt ny viden, 'et fælles sprog'. Blandt de pædagogfagligt og tilsvarende uddannede plejeforældre udtrykte flere en vis usikkerhed om, hvor aktive de skulle være på kurset i forhold til, om de skulle give de andre deltagere mere plads og selv holde sig i baggrunden.

Vi har spurgt plejeforældrene om, hvorvidt de oplevede, at deres godkendelsesforløb blev påvirket som følge af covid-19-pandemien og samfundsnedlukningen. I spørgeskemaundersøgelsen er det kun 13 %, der angiver, at deres godkendelsesforløb 'i høj grad' blev påvirket af covid-19-pandemien i forhold til forløbets form, længde eller indhold. Over halvdelen har angivet, at de slet ikke, eller i mindre grad, oplevede, at deres forløb var påvirket. Der var heller ikke i de kvalitative interview beretninger om store konsekvenser af covid-19. Nogle plejeforældre fortæller, at de på kurset har lavet mindre eller intet gruppearbejde for at mindske smittespredning, mens de fleste stadig har kunne få besøg af tilsynskonsulenten som aftalt, omend enkelte samtaler har foregået virtuelt.

I spørgeskemaet har vi også spurgt om, hvor længe der er gået fra plejeforældrene besluttede at søge, til de modtog deres godkendelse. Som det ses nedenfor i tabel 4.2 angiver hver fjerde plejeforældre at det tog under seks måneder mens lidt over halvdelen angiver at det tog mellem 7 og 12 måneder. Der kan godt være gået tid fra de tog beslutningen til at de reelt søgte, ligesom vi ikke ved, hvordan fx sommer- og juleferier mv. har indflydelse på tidsperioden fra beslutning til endelig godkendelse. Samtidig skal det også bemærkes, at socialtilsynene helt naturligt har været påvirkede af COVID-19 nedlukningen i forhold til deres muligheder for at afholde kurser og tilsynsbesøg, hvilket antageligt har forlænget forløbene.

Tabel 4.2 Tid fra beslutning om at søge, til plejefamilierne modtog endelig godkendelse, procent

Tid inden godkendelse	Procent
Under 6 mdr.	24
7-12 mdr.	56
Over 1 år	18
Over 2 år	2
Total	100

Anm.: N = 96.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

4.3 Godkendelse og igangværende plejeforhold

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvilke godkendelser de nye plejeforældre angiver at have fået i forhold til antal pladser og godkendelsesniveau (almen, forstærket, specialiseret). Desuden beskriver vi, i hvilken udstrækning familierne angiver at være i gang med en aktuel anbringelse, samt hvorvidt de har været i dialog med kommuner om konkrete børn eller unge med behov for en plejefamilie, som ikke er blevet aktuelle hos dem.

4.3.1 Godkendelsernes indhold

Blandt de nye plejeforældre, der angiver at være godkendt til døgnpladser, tilkendegiver 85 % at være godkendt til en enkelt døgnplads. Andre undersøgelser blandt plejefamilier generelt (og ikke alene nye plejefamilier som her) viser til sammenligning, at en del flere plejefamilier har to eller flere døgnpladser. Eksempelvis viser Ankestyrelsens undersøgelse blandt plejefamilier i 2017, at 37 % af de 1.309 medvirkende plejeforældre har mindst to børn i pleje på undersøgelsestidspunktet. En forklaring på, at de nye plejefamilier i denne undersøgelse angiver i vid udstrækning at have en enkelt plads, kan hænge sammen med, at plejefamilierne med tiden får et værelse mere ledigt i deres hjem, grundet voksne børn, som flytter hjemmefra, og derfor søger om udvidelse af deres godkendelse. Samtidig kan det relativt begrænsede antal af nye plejefamilier, som tilkendegiver at have flere pladser, formentlig tilskrives det forhold, at familierne med tiden oparbejder erfaring med det at have børn i pleje og dermed lettere kan godkendes til mere end én plads. Endelig kan det også tænkes, at nogle nye plejeforældre bevidst vælger at starte ud med én plads til et barn i anbringelse.

Nogle af de nye plejeforældre, der er godkendt til døgnpleje, angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de samtidig er godkendt til en aflastningsplads. Det gælder omkring hver sjette af deltagerne, som har besvaret spørgsmålet om døgnpladser og aflastningspladser (N = 87), at de er godkendt til en døgnplads og en aflastningsplads samtidig. Enkelte af de nye plejefamilier, som angiver at være godkendt til to aflastningspladser, er samtidig godkendt til en enkelt døgnplads.

For en vis del af de nye plejeforældre, som angiver at være godkendt til to døgnpladser (10 % blandt de 87 plejeforældre, som har besvaret dette spørgsmål), kan det være tilfældet, at de er godkendt til at tage imod et søskendepar og ikke to uafhængige børn i pleje, som alt andet lige vil være en større opgave for en ny plejefamilie.

I Tabel 4.3 ses det, hvordan de nye plejeforældre i spørgeskemaundersøgelsen fordeler sig i forhold til deres angivelser af godkendelsesniveau som hhv. 'almen', 'forstærket' og 'specialiseret'.

Tabel 4.3 Fordeling af plejefamiliers angivelse af, hvilken godkendelse de har, procent

Godkendelsesniveau	Døgnpladser	Aflastningspladser
Almen	57	79
Forstærket	38	19
Specialiseret	4	2
Total	100	100

Anm.: Døgnpladser N = 77, Aflastningspladser N = 77.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Det ses, at blandt plejeforældre godkendt til døgnanbringelse, angiver lidt over halvdelen (57 %) at være godkendt som almen plejefamilie, mens 38 % er godkendt som forstærket plejefamilie. Det skal bemærkes, at kun 77 af de nye plejeforældre har besvaret dette spørgsmål. Blandt de plejeforældre, som er godkendt som forstærkede eller specialiserede plejefamilier, gælder det for alle, at mindst én af plejeforældrene har erfaring fra tidligere eller aktuel beskæftigelse med at arbejde med børn. Ingen plejeforældre, singler eller par, som har angivet ingen erfaring med at arbejde med børn, er således godkendt til mere end alment niveau.

Der findes ingen tilgængelige officielle opgørelser over, hvordan nye plejefamilier fordeler sig på kategorierne almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier, på tværs af alle fem socialtilsyn. Men en antagelse kan være, at repræsentationen af forstærkede plejefamilier (38 %) er relativt høj i denne spørgeskemaundersøgelse, fordi vi særligt har fået fat i de familier, som i forvejen har stort kendskab til arbejde med børn. Samme tendens ses blandt interviewpersonerne i den kvalitative del, hvor 5 ud af 12 interviewpersoner har en godkendelse som forstærket plejefamilie. Dette kan, som tidligere beskrevet, handle om, at engagementet i plejefamiliefunktionen, og generel viden om børn, hos disse plejefamilier er større end blandt de alment godkendte familier. Disse familier har typisk gennem mange år har arbejdet med (udsatte) børn og unge og vil formodentlig gerne deltage i undersøgelser som denne, fordi de har en stor viden om arbejdet med børnene, som de gerne vil bidrage med.

For plejeforældrene godkendt til aflastning er størstedelen (79 %) godkendt til almen, og færre, nemlig knapt hver femte (19 %), godkendt til forstærkede aflastningsopgaver. Kun meget få, hhv. 4 % og 2 %, er godkendt som specialiserede aflastningsfamilier. I disse tilfælde kan der være tale om plejeforældre, som har mange års erfaring med at have børn i pleje fra tidligere familiekonstellationer, men som er fundet sammen med en ny partner og derfor har været igennem en ny godkendelse.

I interviewene var der flere pædagogfagligt uddannede plejeforældre, som udtrykte, at de aktivt havde valgt selv at blive godkendt til den almene kategori, selvom socialtilsynet vurderede, at de havde kvalifikationer til at blive godkendt til den forstærkede kategori. Plejeforældrenes præference hen imod den almene kategori forklarer de med, at de ønsker fortsat at kunne føre et almindeligt familieliv med fx ferier, udflugter og familiesammenkomster. Plejeforældrene antager, at der med

højere godkendelser følger mere udfordrede børn, som kræver mere af deres tid og energi og dermed eventuelt ikke muliggør en fortsat beskæftigelse uden for hjemmet eller fortsat mulighed for rejser og sociale aktiviteter.

4.3.2 Igangværende anbringelser og overvejelser om mulige anbringelser

Godt halvdelen (52 %) af alle plejefamiliepar, som har besvaret spørgsmålet i spørgeskemaundersøgelsen om, hvorvidt de aktuelt har et barn i pleje, angiver at have et eller flere børn i pleje. Det samme gælder for en tredjedel (33 %) af alle enlige plejeforældre i spørgeskemaundersøgelsen, som angiver, at de aktuelt har et barn i pleje, enten i døgnpleje eller i aflastning. Undersøgelsen kan ikke sige noget om, hvorvidt det er sværere som enlig at få tilbudt et barn i pleje, end det er for plejeforældrepar, eller om det skyldes andre forhold, såsom geografi, alder eller godkendelsesniveau, når lidt flere par end enlige allerede har et barn i pleje.

Det kendetegner plejefamilier, som aktuelt har et barn i pleje, modsat dem, som endnu ikke har et barn i pleje, at:

- De er forstærkede eller specialiserede
- De har to pladser, frem for en enkelt
- De har fortsat hjemmeboende børn
- De har en mellemlang uddannelse
- De angiver at have forudgående erfaring med at arbejde med børn.

Derimod er der ingen systematik i forhold til plejeforældrenes alder, bopælsregion (blandt de fire regioner, som er repræsenteret i undersøgelsen) eller bystørrelse i forhold til, hvem der er kommet i gang med at have et barn i pleje. Ligeledes er der blandt de enlige plejeforældre ingen systematisk variation på tværs af køn i forhold til, hvem der aktuelt har et barn i pleje.

I de nye plejefamilier, hvor man har et barn i pleje, har vi kigget på, hvad der kendetegner børnene, der er kommet i pleje i nye plejefamilier, hvad angår barnets alder og køn. Overvejende er der tale om børn i alderen 0-11 år og med en forholdsvis lille overvægt af drenge (56 %) og lidt færre piger (44 %). Aldersmæssigt fordeler børnene sig således, at 37 % af børnene er i alderen 0-3 år, mens 43 % er mellem 4 og 11 år, og de resterende 20 % er 12 år eller derover.

I spørgeskemaet har vi også spurgt om, hvor mange af de nye plejefamilier der ikke er kommet i gang med at have et barn i pleje, men som har været dialog omkring børn med behov for pleje, som af forskellige årsager ikke er endt med en anbringelse hos familien. Som det fremgår af Tabel 4.4, har i alt 37 % en eller flere gange været i dialog omkring et barn med behov for pleje, som ikke er endt med en anbringelse hos den pågældende familie. Det kan skyldes, at plejefamilien har vurderet, at matchet mellem barnet og dem ikke har været det rigtige, eller det kan skyldes, at kommunen undervejs har fundet en anden bedre matchende plejefamilie.

Vi har i undersøgelsen ikke nærmere oplysninger om årsagerne til, at dialog om en anbringelse ikke er endt med en anbringelse hos den pågældende nye plejefamilie i undersøgelsen, andet end i det omfang, at nogle familier har skrevet kommentarer hertil i spørgeskemaets åbne felter. Her skriver nogle familier fx, *"vi er kommet frem til, at vi ønsker at starte som aflastningsfamilie i stedet"*, *"af familiære årsager var vi ikke klar på det pågældende tidspunkt"*, *"vi havde udfordringer i samarbejdet med kommunen"*, og endelig bemærkes det i et par kommentarer, at *"matchet var ikke det rette her"*.

Tabel 4.4 Dialog omkring børn, som ikke er endt med en anbringelse hos plejefamilierne

Antal dialoger	Procent
Ja, en enkelt gang	8
Ja, to gange	11
Ja, flere gange	18
Nej	63
Total	100

Anm.: N = 51.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Det skal bemærkes, at respondentgrundlaget på spørgsmålet om dialog om anbringelser, der ikke er endt i en anbringelse i den pågældende plejefamilie, kun er 51 plejeforældre.

I de kvalitative interview er der enkelte af plejeforældrene, der fortæller, at de har været i proces om at få mulige børn i pleje, som ikke endte med at blive til noget. En af plejeforældrene fortæller om processen omkring to mulige børn:

Vi har haft møder to gange tidligere i forbindelse med andre plejefamilieopgaver, som vi valgte at takke nej til. Det vil jeg sige, det var også sagsbehandlerne, som vi takkede nej til i forhold til, hvordan de fortalte om barnet, og hvor ærlige de var.

Plejeforældrene uddyber om den ene situation, der omhandlede et søskendepar, at de skulle spørge meget for at opnå viden om børnene og deres baggrund. Ved at plejeforældrene stillede de mange spørgsmål, blev det tydeligt, at det var en opgave, der kræver meget mere, end hvad sagsbehandleren indledningsvist havde givet udtryk for. Plejeforældrene vurderede, at det kunne have været ødelæggende for deres familie, hvis de ikke havde fået denne viden via deres spørgsmål og derigennem opnået et mere retvisende billede af opgaven. Plejeforælderen fortæller videre om forløbet:

Puh, det er svært [at sige nej], men selvom de [red. anbringende kommune] står i morgen kl 12 og ikke ved, hvor de skal gøre af de børn, så er det ikke vores familie, der skal redde dem. Der skal man passe på sine plejefamilier og dem, der skal anbringe, de skal ikke være så sultne, at de bare anbringer hvad som helst hvor som helst.

Familien var senere i dialog med en anden kommune om et andet barn, hvor matchet mellem dem som familie og barnets behov var bedre. I denne situation betød det også meget for plejeforældrene, at de havde et godt indtryk af sagsbehandleren, som de beskriver som "fantastisk, dygtig og sød, og (hun) gør det hele ud fra barnets præmisser".

Det er ikke muligt at sige noget nærmere om, hvor afgørende det indledende samarbejde med kommunen er for plejefamiliernes oplevelse af, at matchet mellem dem og et barn er godt og ender i en anbringelse hos dem. Vi ser i undersøgelsen, at enkelte interviewpersoner vægter det positivt, når samarbejdet med den anbringende kommune er godt, ligesom vi ser, at enkelte nye plejeforældre i spørgeskemaundersøgelsen noterer i åbne svarkategorier, at det for dem er vigtigt med et åbent og ærligt samarbejde med kommunen.

5 Nye plejefamiliers motiver og forventninger

I undersøgelsens kvalitative interview såvel som spørgeskemaundersøgelse er der blevet spurgt om, hvad der har motiveret familierne til at blive plejefamilie, og hvilke overvejelser de har om både positive og negative aspekter ved at være plejefamilie. Familiernes motiver og bevæggrunde, samt bekymringer og forventninger til plejefamilierollen, har vist sig i undersøgelsen at være tæt forbundne og vævet ind i familiernes samlede fortælling og forståelse af at søge som og blive plejefamilie. Disse samspilende aspekter udfoldes derfor samlet i dette kapitel. Desuden præsenterer kapitlet familiernes bekymringer, forhåbninger eller forbehold, som de kan have i forhold til deres rolle som plejefamilie. Herved opnår vi viden om, hvilke forhold der har betydning for plejefamiliernes valg. En viden, som kan bidrage med forståelse for, hvad der motiverer til at blive plejefamilie, og således også, hvad der er afgørende for frem over at tiltrække nye plejefamilier.

I gennem spørgeskemaundersøgelsen er nye plejefamiliers motiver undersøgt ved at præsentere en række mulige motiver, som de deltagende plejefamilier har skullet tage stilling til. I de kvalitative interviews er de nye plejefamilier blevet spurgt uddybende ind til motiver og bevæggrunde, forventninger og bekymringer relateret til plejefamilierollen samt overvejelser i forhold til familie- og arbejdsliv.

5.1 Forskellige motiver går hånd i hånd

Ønsket om at hjælpe et barn er det primære motiv for at ansøge om at blive plejeforældre. Det fremgår af både interview- og spørgeskemaundersøgelse. Dette altruistiske motiv er bærende for plejefamilierne, hvilket stemmer overens med fund i anden litteratur om motiver for at blive familiepleje (se fx Bryderup, Engen & Kring, 2017; Rees & Pithouse, 2015). Det er således af afgørende betydning for familierne, at de kan gøre en positiv forskel for et barn med behov for omsorg og støtte, og potentielt sikre at barnet kommer på rette vej i livet.

Derudover nævnes som nogle af de mest bærende motiver det forhold, at man oplever at 'have noget at byde på', at man har faglige kvalifikationer til at hjælpe et barn, og ikke mindst er det afgørende, at det passer ind i familielivet med egne børn, og at der i det hele taget opleves at være overskud til et barn i pleje.

Væsentlige motiver for at blive plejefamilie

På tværs af interview og spørgeskemabesvarelser nævnes tre bærende motiver for at tilbyde sig som plejefamilie:

- Et altruistisk motiv: Ønsket om at hjælpe et barn, der har det svært
- Et fagligt drevet perspektiv: En mulighed for at bringe faglige og personlige interesser og kompetencer i spil
- Et familierettet og pragmatisk motiv: En mulighed for at udnytte, at vi har overskud og lyst i familien.

I spørgeskemaundersøgelsen er plejeforældrene blevet spurgt om en række motiver for at blive plejeforældre. Tabel 5.1 præsenterer besvarelserne på spørgsmålene om forskellige typer af motiver, som har været mulige at angive i denne undersøgelse. Det fremgår af tabellen, at 91 % af plejeforældrene i denne spørgeskemaundersøgelse har svaret, at deres motiv i høj grad har været at hjælpe et barn, som har det svært, mens de resterende 9 % har svaret, at det i nogen grad har været et afgørende motiv for dem.

I spørgeskemaet præsenteres deltagerne også for motiverne 'en mulighed for at bringe faglige og personlige interesser og kompetencer i spil', samt 'en mulighed for at udnytte, at vi har overskud og plads til et barn', hvilket hhv. 65 % og 64 % har svaret i høj grad også har motiveret valget om at blive plejefamilie. Det er således kombinationen af, at ønske at hjælpe et barn, og at have plads, overskud, interesse og faglige kompetencer til det, som er den primære motivationsfaktor, blandt de præsenterede motiver i denne undersøgelse.

Table 5.1 Hvor godt de forskellige motiver passer på plejefamilierne, procent

Motiver	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Et ønske om at leve i en familie med børn	51	21	19	10	100
Et ønske om at hjælpe et barn, der har det svært	91	9	0	0	100
Det er et arbejde, der giver en indkomst	3	36	39	22	100
En mulighed for at tilrettelægge eget arbejdsliv	18	25	32	24	100
En mulighed for at bringe mine/vores faglige og personlige interesser og kompetencer i spil	65	25	8	1	100
En økonomisk mulighed for at gå hjemme og have mere tid med evt. egne børn og børn i pleje	4	26	24	46	100
En mulighed for at udnytte, at vi har overskud og fysisk plads til et barn (eller flere børn) i pleje	64	27	4	5	100
Jeg eller min partner er selv adopteret som barn, har boet i plejefamilie, eller er vokset op med børn i pleje eller adoption i familien	7	1	6	86	100

Anm.: N = 73, N = 75, N = 74, N = 71, N = 72, N = 72, N = 74 og N = 71.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

I interviewene fremtræder det altruistiske motiv også tydeligt som en afgørende motivation blandt plejeforældrene. En af plejeforældrene i interviewene forklarer deres motivation på følgende måde:

Vi ønsker at gøre en forskel for et barn, som ikke har haft det godt. Give et barn nogle gode år og nogle spilleregler for, hvordan man fungerer socialt sammen med andre. (...) Min mand og jeg har altid haft et svagt hjerte for dem, der har det lidt hårdt, og jeg synes, det er vildt fedt det der med at kunne se, at man gør en forskel. At hvis man lige justerer på et og andet, hvad det gør i forhold til min relation til barnet. At jeg kan se den virkning, det har.

Ligeledes nævnes af interviewpersoner, at det opleves som en unik mulighed at kunne arbejde helhedsorienteret og intenst med kun ét barn. Interviewpersoner forklarer, at det er kombinationen af at have lyst, blandt alle familiemedlemmer, og at have faglige kompetencer til det, som gør, at man ønsker at være plejefamilie. Ligeledes vigtig for plejefamilierne er, at familien har overskud og fysisk plads, hvilket langt størstedelen af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen også angiver som et motiv, der enten 'i høj grad' eller 'i nogen grad' har haft betydning for dem. En af plejeforældrene fra de kvalitative interview fortæller, at de gerne vil gøre en forskel og oplever, at de har stabilitet og ro at tilbyde et barn:

Det jeg egentlig synes er spændende, det er jo at kunne gøre en forskel for nogen. Og jeg synes, vi har en god og stabil familie, og jeg tænker, at vi godt kan tilbyde noget til et barn, som har brug for noget stabilitet og noget ro og noget hjælp på en eller anden måde.

En af de øvrige plejeforældre fra interviewene, som har voksne fraflyttede børn, fortæller også, at den primære grund til, at de har søgt er, at de synes, de har noget at byde på, og de står og har

overskuddet og rammerne til det. Videre siger hun også, at *"vi ville ikke gøre det, hvis ikke vi blev økonomisk kompenseret for det"*, fordi der samtidig ligger et stort arbejde i at være plejefamilie. Selvom plejefamilien ikke har plejeopgaven som en primær indtægtskilde, da de begge arbejder fuld tid uden for hjemmet, så ser de det som en ekstra indsats, de skal honoreres for.

I spørgeskemaundersøgelsen er der også nogle, der angiver at være delvist motiveret af, at plejefamiliefunktionen giver *"økonomisk mulighed for at være mere hjemme og have tid med familien"*. I alt 36 % af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen angiver, at det 'i nogen grad' ses som et indtægtsgivende arbejde at være plejefamilie. 26 % angiver, at det 'i nogen grad' har motiveret dem, at det med familieplejefunktionen er en mulighed at gå hjemme og have mere tid til egne børn og børn i pleje, hvilket den økonomiske kompensation for plejeopgaven kan give dem mulighed for. Plejeforældrene har således både oplever altruistiske og økonomiske bevæggrunde for at blive plejefamilie, og de to motiver udelukker ikke hinanden.

I de kvalitative interview fortæller nogle af plejeforældrene indirekte, hvordan den økonomiske kompensation spiller en rolle for, at de har valgt at blive plejefamilie. Den økonomiske kompensation muliggør, at plejeforældrene kan bruge tid med et barn i pleje og eventuelt mindre tid på andet arbejde. En plejeforælder siger:

Jeg synes jo, at det er en kæmpe fordel, at jeg kommer til at være hjemmegående. Og det der med at have overskud til plejebarnet og til vores egne børn, at der ikke er alt det pres på, at man skal ud af døren og på arbejde. Der er meget stress og jag, der forsvinder. Jeg har lige pludselig mere tid sammen med min egen familie også. Jeg tænker, det kun er rigtig positivt.

En anden plejeforælder fortæller, at nedlukningen i marts 2020 som følge af covid-19-pandemien og tiden hjemme gav hende det sidste skub hen imod at ansøge om at blive plejefamilie, fordi det bekræftede hende i fordelene ved at gå hjemme. Hun fortæller, *"det var lige præcis, da jeg var hjemme, hvor jeg tænkte på, hvor rart det er at gå herhjemme"*. Hun sendte derefter en ansøgning afsted til socialtilsynet, og de har nu et barn i fuldtidspleje, og hun har orlov fra sit lærerjob. Denne plejeforælder er uafklaret omkring, hvorvidt hun ønsker at vende fuldt tilbage til sin ansættelse som lærer, eller om de med tiden skal have et barn mere i fuldtidspleje, da familieøkonomien så ville kunne hænge sammen. Hun ser på den ene side, at hun vil trives som hjemmegående plejeforældre med god tid til børnene, dyr og det landsted, de drømmer om at købe, og på den anden side frygter hun, at hun ikke vil få nok *"luft til hjernen"* i form af faglige input og sparring ved at være fuldtidsplejeforælder.

Ud over muligheden for at gå hjemme er der også flere plejeforældre, der ser plejeopgaven som en mulighed for at prøve noget nyt og som et positivt skifte i deres arbejdsliv. En plejeforælder fortæller, at hun gerne ville stoppe i sit deltidsarbejde og i stedet finde et arbejde med flere timer og mere mening. Andre beskriver det at blive plejeforældre som en mulighed, der *"åbner nye døre"*. En plejeforælder beskriver, hvordan erfaringen med børn i pleje også er en professionel udvikling:

Grunden til, at jeg også har valgt det, det er, fordi jeg synes, det åbner nogle muligheder i fremtiden for mig. Jeg har ikke sådan planer om at stoppe med mit arbejde, men det åbner alligevel bare en dør mere, synes jeg. Det er ikke sikkert, at den skal bruges til en hel masse andet, men der er bare lidt udvikling i det.

Det er interessant, at plejeforældre også vælger at blive plejefamilie med henblik på at udvide deres faglige kompetencer og ser det som noget, der kan bringe andre professionelle muligheder med sig.

Flere af de interviewede plejeforældre fortæller, at de ikke har et umiddelbart ønske om at stoppe deres erhvervsarbejde eller at gå ned i tid, mens endnu andre er fleksible i forhold til, hvad det eventuelt vil indebære at være plejefamilie i relation til anden samtidig beskæftigelse. En plejeforælder, der har et barn i aflastning, fortæller, at de ikke ønsker, at en eventuel fremtidig døgnopgave skal fylde så meget, at de skal gå ned i tid i deres fuldtidsansættelser. For et andet plejeforældrepar, der begge er i 50'erne, er det også vigtigt, at de fortsat bibeholder deres fuldtidsjobs uden for hjemmet, da de på grund af deres alder frygter, at de ikke vil kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet senere, hvis de først træder ud af det.

Undersøgelsen viser således, hvordan nye plejeforældre har forskellige ønsker og prioriteter i forhold til at fastholde eller opsiges deres aktuelle beskæftigelse. Mens nogle finder det tiltrækkende at have mere tid hjemme og som et delvist motiv for at blive plejefamilie, ønsker andre ikke at opsiges deres aktuelle beskæftigelse i forbindelse med familieplejerollen. Det kan i nogle tilfælde tænkes, at det vil begrænse mulighederne for plejeopgaver for de nye plejeforældre, hvis de ikke ønsker at gå ned i tid eller at opsiges deres aktuelle beskæftigelse, idet mange anbringelser kræver en af plejeforældrenes fulde tilstedeværelse.

5.2 Plejeforældres forhåndskendskab til et barn

Et væsentligt motiv for flere af de nye plejeforældre er forhåndskendskabet til et specifikt barn, som mangler en døgnpleje- eller aflastningsfamilie. Enkelte af plejeforældrene fortæller, at de ikke havde gået igennem hele godkendelsesforløbet og overvejelserne omkring at blive plejefamilie, hvis det ikke havde været med et konkret barn for øje. Nogle plejefamilier har overvejet at blive plejefamilie igennem mange år, men det er først, da der opstår et behov hos et barn, de kender, at de vælger at ansøge.

En plejeforælder fortæller eksempelvis, at de gerne ville have ventet med at blive plejefamilie, til deres egne børn var større og selvstændige, men da hendes kollega fortalte, at de manglede en ny aflastningsfamilie til det barn, de har i fuldtidspleje, valgte de at søge for at kunne hjælpe med at påtage sig aflastningen. Plejeforældrene fortæller, at en vægtig årsag til at søge var, at de kender plejefamilien, hvor barnet bor, og føler sig sikre på, at de vil få et godt samarbejde. Samtidig kender de også barnet, og det gav dem på forhånd en vished om, hvad de gik ind til.

For en anden af de interviewede plejeforældre var det også et konkret barn i deres netværk, der skulle anbringes, som gjorde, at de begyndte at overveje muligheden. De vurderede dog af forskellige årsager, at de ikke ønskede at gå videre med at få barnet anbragt hos dem. Efter at have været godkendelsesforløbet hos socialtilsynet igennem ønskede de imidlertid stadig at være plejefamilie. Plejeforældrene fortæller, at de var kommet frem til under godkendelsesforløbet, at deres primære ønske drejede sig om at gøre en forskel for et barn, og at ønsket ikke alene var bundet op på det barn, som de oprindeligt havde forestillet sig at få i pleje.

5.3 Holdninger og forventninger til familieplejerollen

I undersøgelsen spørges nye plejeforældre til deres holdninger og forventninger til det, at være plejefamilie. Plejefamilierne præsenteres i spørgeskemaet for nogle udsagn, som de er blevet bedt om at erklære sig henholdsvis enige eller uenige i, og af tabellen neden for fremgår besvarelsenerne. Tabellen viser, at færre end hver femte plejeforælder (18 %) er helt enige i, at familiepleje mest af alt er et arbejde, mens langt de fleste deltagere i spørgeskemaundersøgelsen (88 %) er enige i, at

et barn i pleje betragtes som en del af familien. Ligeledes angiver størstedelen af plejefamilierne (62 %), at det, at have børn i pleje, er et pædagogisk eller behandlingsmæssigt arbejde.

Tabel 5.2 Plejefamiliernes angivelser af, hvor godt forskellige opfattelser af plejefamilierollen passer på dem, procent

Opfattelse af plejefamilierollen	Helt enig/enig	Hverken enig eller uenig	Uenig/helt uenig	Ved ikke	Total
Familiepleje er mest af alt et arbejde	18	26	50	7	100
Et barn i pleje betragtes som en del af vores familie	88	12	0	0	100
At have børn i pleje er et pædagogisk eller behandlingsmæssigt arbejde	62	29	8	1	100
Plejefamilien bør kunne holde ferie uden barnet i pleje	27	31	35	7	100
Vederlag er afgørende for, at jeg/vi er familieplejer(e)	31	38	26	5	100
Plejeforældre bør inddrages i alle væsentlige beslutninger omkring barnet i pleje	77	18	4	1	100
Vi ønsker at være plejefamilie på langt sigt og gerne for flere børn	59	17	18	5	100
Vi forestiller os at have et ønske om kontakt med barnet i pleje, også efter at barnet er fyldt 18 år	89	8	1	1	100

Anm.: N = 74, N = 76, N = 73, N = 74, N = 74, N = 74, N = 74.

Kilde: VIVEs spørgeskema til nye plejefamilier.

Størstedelen (77 %) af plejeforældrene angiver, at plejefamilien bør inddrages i alle væsentlige beslutninger omkring barnet i pleje. En nærmere analyse viser, at de 18 %, der erklærer sig hverken enig eller uenig heri, er plejefamilier med en aflastningsopgave, hvormed der er andre familier med den primære omsorgs- og plejeopgave over for børnene. At plejeforældrene i vid udstrækning tilkendegiver et ønske om at blive inddraget i beslutninger omkring barnet, bekræftes også i de kvalitative interview. Her omtaler plejeforældrene en oplevelse af, at de ikke har særlig mange rettigheder som plejeforældre, og desuden fortæller de om bekymringer fremadrettet i forhold til eventuelle beslutninger om, at et barn i deres pleje skal hjemgives.

På spørgsmålet om, *"hvorvidt man ønsker at være plejefamilie på sigt og gerne for flere børn"*, tilkendegiver lidt over halvdelen (59 %) af plejefamilierne i spørgeskemaundersøgelsen, at være helt enige i dette udsagn. Årsagen til, at ikke alle tilkendegiver at ville være plejefamilie på sigt og gerne for flere børn, kan være, at der dels er familier, som tænker plejeopgaven midlertidig eller kun knyttet an til et bestemt barn, de kender, og dels kan der være familier, som ikke ønsker flere end et barn.

I interviewene er der eksempler på både plejeforældre, der tænker et kommende barn i pleje som en livslang relation og gerne vil adoptere på sigt, og plejeforældre, der tænker deres rolle som plejeforældre kortere og mere afgrænset, hvor et barn bor hos dem, fx mens det afklares, om barnet skal anbringes i en varig plejefamilie eller eventuelt bortadopteres. Der er også plejefamilier, der i udgangspunktet har valgt at blive godkendt som plejefamilie grundet et konkret barn fra deres netværk, og som ikke umiddelbart ser sig selv fortsætte, når det barn på et tidspunkt ikke skal bo hos dem længere.

Det er således forskelligt, hvorvidt de nye plejeforældre ønsker langvarige eller midlertidige anbringelser. Spørgeskemaundersøgelsen afspejler, at en overvejende del af de nye plejefamilier ønsker et længerevarende anbringelsesforhold og forhold til barnet i pleje. Tabel 5.2 viser eksempelvis, at 89 % forestiller sig at have et ønske om længerevarende kontakt med barnet, ud over barnets

attende år. Som nævnt fortæller enkelte plejeforældre i interviewene, at de gerne ønsker at overlægge anbringelsen til adoption. En plejefamilie fortæller, at de ikke er indstillet på at have et barn for en måned, og *"ind og ud"* på kort sigt. De ser det ikke som et arbejde, eller *"nu hjælper vi lige i denne her akutte situation, og så må du videre"*, men som en mere vedvarende relation til barnet.

Blandt de plejeforældre, der ønsker mere kortvarige anbringelser, udtrykkes det, at de gerne vil give spæd- og småbørn en god start på livet, særligt i de første måneder. En plejeforælder vægter, at det særligt er hendes personlige og faglige kompetencer, der gør hende motiveret for og engageret i at hjælpe de helt små børn. En anden plejeforælder fortæller, at hun ligeledes har valgt kun at tage imod midlertidige opgaver med små børn, der skal videre i enten andre plejefamilier eller skal bortadopteres. Det har hun dels på grund af sin alder, dels også, så hun kan have en pause imellem hver anbringelse, da hun er enlig. Denne plejeforælder fortæller, hvordan hun oplever det meget givtigt at kunne tilbyde børn, der midlertidigt skal anbringes, et *"godt sted at være, hvor der bliver taget hånd om dem af en kvalificeret plejemor"*.

6 Overvejelser om fremtiden hos nye plejefamilier

I dette sidste analytiske kapitel ser vi på de nye plejeforældres overvejelser om fremtiden som plejefamilie. Denne viden er vigtig, hvad angår indsatsen for at passe på og bevare de nye plejefamilier fremadrettet. Blandt de nye plejefamilier italesættes visse betænkeligheder, som potentielt kan påvirke deres fortsatte virke og fremtid som plejefamilie. Samtidig viser plejefamiliernes fremtidsønsker noget om plejefamiliernes tilgang til familieplejerollen, og hvordan de tænker det ind i deres familieliv fremadrettet at have børn i pleje. Dette aspekt er kun belyst i de kvalitative interview, og den følgende gennemgang hviler derfor på interviewundersøgelsen.

6.1 Det rette match og betydning for familieliv

Når de nye plejeforældre spørges om deres overvejelser omkring og eventuelle bekymringer i forhold til deres fremtid som plejefamilie, så er et af de emner, der fylder mest, hvorvidt de får et barn i pleje, som udgør et godt match i forhold til dem som familie. Nogle af plejeforældrene fortæller, at de ud fra deres uddannelse og kompetencer godt kan godkendes som forstærket, men at de har valgt en godkendelse til almene opgaver. Det har de valgt, da de ikke ønsker at modtage børn, hvor der er problemstillinger, som vil betyde en stor omvæltning for deres familie. Det gælder i forhold til egne hjemmeboende børn og deres øvrige sociale aktiviteter og fritidsliv. En plejeforælder fortæller, hvordan de har ønsket en godkendelse som almen plejefamilie, da de ikke er interesserede i "at lave hele deres liv om", men gerne vil yde en ekstra indsats ved at hjælpe et barn. Hun siger om deres overvejelser og godkendelse i fremtiden:

Om vi nogensinde skal være forstærkede? Det tror jeg ikke. Og jeg er i hvert fald også helt sikker på, at hvis det kommer, så bliver det, når vores mindste er flyttet hjemmefra. Fordi det kan være rigtig hårdt at være i. Altså, jeg har jo set nogle af de her børn på mit arbejde, og deres adfærd, den skal man kunne være i (...). Når jeg har set de familier, der har de her børn, det er bare hårdt ved dem. Der er nogle, der trives rigtig godt med det, men der er jeg ikke lige nu, at jeg har lyst til det.

En anden plejeforælder, der sammen med sin mand er godkendt til at tage imod to børn i den almene kategori, siger også, at de ikke er interesserede i at blive en forstærket plejefamilie, og begrundet det med: "Vi er en meget aktiv familie, så det skal også gerne være nogle børn, der passer ind i de rammer, vi har som familie".

Enkelte af plejeforældrene beskriver, at de er meget optagede af at spørge ind til børnene og omfanget af omsorgssvigt og historikken generelt, når de har været i dialog med en kommune om en mulig anbringelse for på den måde bedst muligt at sikre et godt match. Andre af plejeforældrene udtrykker en konkret bekymring over at modtage et barn eller en ung, som er fysisk udadreagerende af hensyn til egne hjemmeboende børn. En plejeforælder siger fx:

Det er afgørende, i forhold til at vi selv har børn, at det ikke skal være et barn, som er voldelig eller lige pludselig bliver vildt fysisk udadreagerende. Det ville ikke du for vores egne børn.

Plejeforældrene udtrykker også overvejelser omkring, hvordan plejefamilierollen potentielt påvirker deres sociale liv. Her fremtræder nogle særlige aspekter blandt de enlige plejeforældre, som i sagens natur står alene med opgaven. Plejeforældrene kan være usikre på, hvad deres muligheder bliver for at føre et socialt liv, men flere udtrykker forventning om, at det bliver begrænset, og at det

også er acceptabelt, i hvert fald for en tid. En af de enlige plejeforældre forklarer, hvordan hun efterspørger midlertidige, afgrænsede anbringelser, sådan at hun imellem anbringelserne får mulighed for at deltage i familiesammenkomster m.m. samt får et pusterum til alenetid. Samme plejeforælder fortæller om, at der for nylig var en barnedåb i familien, hvor hun kunne deltage ved at have en med, der kunne passe barnet under den kirkelige handling. En anden enlig plejeforælder fortæller, hvordan hun har sikret sig, at hendes bagland kan træde til, fx hvis der opstår en akut situation, hvor hun må tage hen på sit barns skole eller lignende. For de enlige plejeforældre, som ønsker børn i døgnpleje, der kræver, at de går hjemme, er økonomien mere usikker, da der ikke er en partners indtægt til at dække en periode uden indkomst. De kan samtidig også være udfordret, i forhold til at betale for en bolig, der er stor nok til et barn i pleje. Disse økonomiske og boligmæssige forhold, fortæller de enlige plejeforældre, har haft betydning for, hvornår de har søgt om godkendelse. Flere har således først søgt, da de enten har fået en ny større bolig, eller et stort hjemmeboende barn er flyttet hjemmefra, så der er blevet et værelse ledigt.

6.2 Forældresamarbejde og følelser i klemme

Et tema, der også fylder meget i plejeforældrenes overvejelser omkring fremtiden, er samarbejdet med børnenes biologiske familier. Flere af de nye plejeforældre siger, at de har stor respekt for den opgave, det er at passe på en andens barn, og at relationen med den biologiske familie er noget, de bruger meget energi på.

En af plejeforældrene fortæller, at der er stor kulturel forskel mellem deres familie og den biologiske familie, som har etnisk minoritetsbaggrund og lidt andre tilgange i forhold til at rammesætte barnets hverdag, end hun selv har. Plejemoderen fortæller, hvordan hun kan trække på sin erfaring fra sit arbejde på en skole, hvor hun ofte tackler forskellige former for forældresamarbejde og gennemfører svære samtaler med forældre. Den erfaring benytter hun i sin rolle som plejeforælder, hvor hun bl.a. har lykkedes med at nedtone konflikter med mor uden om kommunen, da det *"er kommunen, mor er vred på og ikke os"*. Denne plejeforælder hviler i sine kompetencer omkring forældresamarbejdet og føler sig sikker i, hvordan hun skal gribe det an. Hun kender også vilkårene, at det er en mulighed, at barnet kan blive hjemgivet, hvilket hun også oplevede sig afklaret med, indtil hun ved et nyligt møde med kommunen pludselig hørte sig selv spørge: *"Tror I, I kan finde på at hjemgive hende?"*. Plejemoderen fortæller, at det kom bag på hende, da hun udmærket kender rammerne, men at hun tænker, det må være udtryk for, at hendes følelser vokser, og at hun får mere på spil.

En af de øvrige interviewede plejeforældre, der er uddannet pædagog og tidligere har arbejdet på døgninstitution, ser forældrene som dem, der har den gennemgående rolle i børnenes liv. Hun er blevet plejeforælder med ønsket om at have afgrænsede, midlertidige anbringelser og siger omkring hendes oplevelse af forældrene:

Det eneste, der er gennemgående i børnenes liv, det er deres forældre. Vi bliver skiftet ud som pædagoger og kontakter og sagsbehandlere. Forældrene, de er der. Så vi er nødt til det [red. at samarbejde].

Hun har som følge af erfaringer fra sit tidligere arbejde på en institution skrevet på Tilbudsportalen, at hun ikke ønsker samarbejder med udadreagerende forældre. Andre af plejeforældrene fremhæver ligeledes betænkeligheder ved at tage imod børn, hvor der i den biologiske familie er fx bande relationer og kriminalitet. Det oplever de bliver for svært at forene med deres familieliv, deres egen og eventuelle hjemmeboende børns sikkerhed. En af plejeforældrene oplever, at det er sårbart, når man er derhjemme og potentielt kan blive opsøgt af en vred og voldsom forælder, og siger, *"Hvis jeg bliver presset som person, hvad så med det barn, jeg skal passe på?"*.

Der er nogle særlige rammer omkring de midlertidige anbringelser, hvor plejeforældrene går ind i relationen til barnet velvidende, at den er midlertidig. Plejeforældrene ved, at de inden for en kortere tidshorisont skal sende barnet videre, om det så er til biologisk familie, en mere varig plejefamilie eller en adoptionsfamilie. Plejeforældrene gør sig løbende overvejelser om, hvordan de har det med at skulle tage afsked med barnet. På den ene side er de indforståede med, at det er vilkåret, og at det er et vilkår, de har gjort op med sig selv, at de godt kan være i. En plejeforælder siger:

Udfordringen i, at man har taget det her barn ind og har en tilknytning, og man skal elske det her barn, og så bagefter skal man aflevere det igen. Men det kan jeg godt. Og det er jo en kalkulerende, jeg har lavet følelsesmæssigt med mig selv. Kan jeg det, eller kan jeg det ikke? Og det kan jeg godt.

Samtidig er det også et foranderligt forhold, hvor plejeforældrene kan mærke, at noget i dem flytter sig, i takt med at de opbygger en relation til barnet og ser afslutningen rykke nærmere:

I starten tænkte jeg ikke så meget over det, fordi så har jeg gjort det, jeg skal, og det er at være der for ham, mens han er her, og så må vi tage det, når det kommer. Men jeg vil nok sige, at det har allerede fyldt lidt. Det har det. Men sådan er det. Jeg så det mere som, ikke et arbejde, men alligevel som en opgave at få givet ham en god start, og så må jeg tage det andet, når det kommer.

Samlet set beskriver de nye plejeforældre, hvordan de, på trods af deres viden om rammerne for deres plejefamiliefunktion, kan få følelser i klemme omkring børn, de midlertidigt skal have i pleje. Ligeledes kan plejeforældrene have følelser på spil i samarbejdet med barnets forældre, som de ikke altid er helt enige med, hvad angår tilgangen til barnet. Plejeforældrene anerkender, at barnet har forældre, der er betydningsfulde, men oplever det samtidig følelsesmæssigt hårdt at skulle bruge energi på samarbejdet med forældre, om end dette samarbejde også kan opleves naturligt og givende.

6.3 Rettigheder og vilkår

Et andet tema, som plejeforældrene fortalte, at de havde betænkeligheder omkring, er deres generelle rettigheder som plejeforældre og rammerne for deres ansættelse. Det varierer mellem de nye plejeforældre, hvor meget de har sat sig ind i deres vilkår og rammer ud over den viden, de har opnået gennem godkendelsesforløbet. Særligt for plejeforældrene, der har fuldtidsbeskæftigelse uden for hjemmet, og som ikke ser for sig, at familieplejefunktionen skal udgøre deres fulde indtægt, fylder aspektet omkring vilkår og rammer mindre.

Omvendt kan aspektet omkring rettigheder og vilkår fylde mere for plejeforældre, som på grund af plejefamiliefunktionen skal være hjemmegående. En af disse plejeforældre, som har et barn i døgnpleje og har taget orlov fra sit lærerjob, fortæller om, hvordan hun godt kunne tænke sig, at vilkårene var bedre. Hun forklarer:

Det er jo lidt et sats. Jeg har 6 eller 9 måneders opsigelse på mit arbejde og en fantastisk pensionsordning som lærer, og hvis man skal tænke lidt langsigtet, så synes jeg godt nok, det her system (red. plejefamilieområdet) er totalt gammeldags. Det er jeg nærmest skuffet over. Man har ikke nogen opsigelse og ingen pension. Det er virkelig ikke med til at hyre nye plejefamilier. Det er piv-ringe for at sige det mildt.

Plejeforælderen adresserer, hvordan rammerne for hendes ansættelse som plejeforælder ikke er nær så attraktive som i hendes læreransættelse og udtrykker, at det ikke ud fra generelle overvejelser er sådanne vilkår, der hjælper med at tiltrække nye plejefamilier. Også enkelte andre nye plejeforældre nævner en bevidsthed omkring den manglende pensionsopsparing og usikkerhed i ansættelsen, som følger med det at være plejeforældre 'på fuld tid'.

Enkelte af de nye plejeforældre fortæller, at de i deres proces omkring mulige anbringelser har talt med forskellige kommuner, hvis rammer og vilkår de har fået varierede indtryk af. Det kan være i forhold til, hvor grundige beskrivelser der formidles om det barn, de er i dialog med kommunen om, og hvor plejeforældrene ønsker, at der gives grundigere og mere ærlig information, så de ved, hvilken opgave de potentielt går ind til. En af plejeforældrene siger:

Jeg blev overrasket over, hvor stor forskel der er i de forskellige kommuner. Men det er nu mere efterfølgende, at jeg har fundet ud af det (...) jeg skrev jo rundt til forskellige kommuner, da jeg var blevet godkendt. Lige for at gøre lidt opmærksom på mig selv. Og faktisk var det en fra [red. kommunens navn], der ringede til mig først. Bare lige for, om vi ikke kunne snakke og se hinanden an. Så han var herovre. Og så var der en fra [kommunenavn] og en fra [kommunenavn]. Og man kunne bare høre, at det var forskelligt, den måde, hvordan det foregår på. Med det hele faktisk.

Denne plejeforælder fortæller videre, at hun via medlemskab i forskellige Facebookgrupper kan læse, hvordan plejeforældre fortæller om meget forskellige oplevelser omkring deres samarbejde med anbringende kommuner. Hun fortæller, at det lader til, at selve processen omkring godkendelse og socialtilsynenes rolle er "ensliggjort", men at der ude i kommunerne er store forskelle i praksis. Hun uddyber forskellene til at handle om:

Både med aflønning, og der er kommet nogle nye regler med et eller andet, der hedder gennemsnitsmodel. Det er ikke noget, jeg har sat mig ind i. Men det kan jeg høre, det er noget, der giver lidt ballade derude. Når folk spørger om nogle forskellige ting [red. i Facebook-grupperne], så kan man se, "sådan er det ikke i vores kommune".

En af de andre interviewede plejeforældre har en lederstilling på en af kommunens institutioner. Via sit arbejde har hun erfaring med at skulle samarbejde med kommunen om fx børn med særlige behov, og som følge heraf siger hun, at de ikke vil tage imod et barn fra denne kommune, da hun via sit professionelle virke oplever samarbejdet som svært.

6.4 Er der behov for mig?

Enkelte af de nye plejeforældre, som vi har interviewet i denne undersøgelse, fortæller, at de er blevet overraskede over, at der ikke umiddelbart er større efterspørgsel efter dem fra kommunerne. En af plejeforældrene fortæller, at når de har talt med andre om, at de gik med overvejelser om at blive plejefamilie, er de mødt med, at "der er jo også mangel på plejefamilier". Så blev de godkendt og forventede, at nu ville telefonen begynde at ringe, men det var ikke tilfældet. Plejeforældrene spørger: "Hvis de mangler så mange, hvorfor hørte vi så ikke noget?". Hun siger videre:

Vores oplevelse var, at vi skulle selv være opsøgende for at komme i dialog om et barn i pleje. Vi skal selv ringe rundt til plejekonsulenterne i de forskellige kommuner og sige "hej, vi er nygodkendte. Kunne du ikke tænke dig at komme ned og få en lille snak?". (...) Hvis man som plejeforældre er nygodkendt og ikke ved, at det er sådan, gamet er, så kan man altså vente længe.

En anden af de interviewede plejeforældre fortæller ligeledes om, at det er svært at komme i gang med en anbringelse. Der kan antages at være mange faktorer, der spiller ind, såsom hvor de nye plejeforældre bor i landet, og om de bor i områder, hvor der er flere andre plejefamilier med ledige pladser, eller om de bor i områder, hvor kommunerne ikke anvender plejefamilier i lige så høj grad, som andre kommuner gør. Det, der kendetegner de plejeforældre, der i undersøgelsen udtrykker, at det er svært at komme i gang med en anbringelse, er, at de er godkendte til almene plejeopgaver. En af plejeforældrene fortæller, at hun har ringet rundt til forskellige kommuner, som fortæller, at de ikke søger almene plejefamilier, da de børn, de søger at placere i plejefamilie, lægger an til familier med en forstærket eller specialiseret godkendelse.

7 Opsamling og perspektiver

Indledningsvist rejste vi i denne undersøgelse det overordnede spørgsmål om, ”hvem de nye plejefamilier er, og hvornår og hvorfor de vælger at blive plejefamilier?”.

I dette afrundende kapitel besvares spørgsmålet ved, at vi fremhæver undersøgelsens centrale fund. Afslutningsvist opstiller vi nogle perspektiver, som undersøgelsen peger på kan understøtte det fremadrettede arbejde med at tiltrække nye plejefamilier.

Nye plejefamilier er ofte par i længerevarende forhold eller enlige, de har typisk erfaring med at arbejde med børn og unge og bor som regel på landet eller i mindre byer

Undersøgelsen viser, at forskellige familietyper er til stede blandt nye plejeforældre. Størstedelen af de nye plejefamilier i denne undersøgelse er par bestående af mand og kvinde, som har været sammen i mere end 16 år, som bor på landet eller i en mindre by og har egne børn på mindst 12 år. Ofte er der tale om, at egne børn allerede er flyttet hjemmefra, men der er også par, som har helt små børn. Samtidig er der også nye plejeforældre i denne undersøgelse, som bor i større byer, ligesom der er enlige plejeforældre og plejeforældrepar, som udgøres af to kvinder eller to mænd. Særligt har vi i denne undersøgelse hørt fra enlige plejeforældre, som har været velrepræsenteret i både interviewene og spørgeskemaet. En vis andel af de enlige i denne undersøgelse ved vi kommer fra tidligere parforhold, hvor de sammen har været plejefamilie, og hvor den ene part efter bruddet har søgt godkendelse som enlig plejeforælder.

Størstedelen af de nye plejeforældre i denne undersøgelse er mellem 41 og 50 år, men der er blandt nye plejeforældre også repræsenteret unge forældre i 20'erne og ældre forældre i 60'erne. 2 ud af 3 plejeforældrepar i denne undersøgelse har hjemmeboende biologiske børn, mens det samme gælder 1 ud af 3 blandt de enlige plejeforældre. De fleste af de nye plejeforældre, som har medvirket i undersøgelsen, er bosat i Jylland, hvilket bl.a. hænger sammen med undersøgelsens regionalt ulige rekruttering.

Ser vi på de nye plejeforældres uddannelsesniveau, er billedet tilsvarende det, som findes i Bryderup, Engen & Krings undersøgelse (2017) blandt plejeforældre generelt; her havde 71 % en erhvervsfaglig eller mellemlang videregående uddannelse sammenlignet med 78 % i denne undersøgelse. Samtidig viser denne undersøgelse, at langt de fleste nye plejefamilier har en eller anden form for pædagogfaglig uddannelse og/eller erhvervs erfaring med at arbejde med (udsatte) børn og unge. Det gælder for 82 % af alle de medvirkende plejefamilier i denne undersøgelse, at mindst én af plejeforældrene har en uddannelse relateret til det pædagogiske arbejde med børn og unge.

De nye plejeforældre i undersøgelsen er naturligt nok tidligt i deres forløb som plejefamilier. Knap halvdelen af plejefamilierne i undersøgelsen har på undersøgelsestidspunktet et barn (eller flere børn) i pleje, og samtidig gælder det for knap hver fjerde af plejeforældrene i undersøgelsen (blandt dem, som har et barn i pleje på undersøgelsestidspunktet), at de modtager plejevederlag som deres primære indtægt. Blandt alle plejeforældre generelt (og ikke kun de nye, som indgår i denne undersøgelse) er der til sammenligning ca. 70 %, hvor enten begge eller den ene plejeforælder har plejevederlagene som deres primære indkomstgrundlag (Social- og Indenrigsministeriet, 2019). Denne forskel kan skyldes, at flere plejeforældre med tiden får mere erfaring og dermed børn i pleje, som kræver mere støtte og behandling, hvilket udløser større behov for, at plejeforældrene er hjemmegående og samtidig flere vederlag, som gør det muligt, at plejeforælderen er hjemmegående.

Det er interessant, at der blandt de interviewede plejeforældre er flere, der udtrykker overraskelse over, hvor aktiv en indsats de skal lægge i at gøre sig synlige for kommunerne, og at de oplever det svært at komme i betragtning til en mulig anbringelse.

Egne børns alder og modenhed, samt timing i forhold til anden beskæftigelse, har stor betydning for, hvornår familier vælger at blive plejefamilie

Den mest tungtvejende faktor for, *hvornår* familier vælger at blive plejefamilie, handler om timingen for, hvornår det passer ind i deres familieliv, og hvornår de vurderer at have overskud til det. Det handler bl.a. om, hvornår deres egne børn er blevet store nok til at kunne fungere i det. Flere plejeforældre fremhæver, at de gerne ser deres egne børn være over 12 år, før de oplever, at det er foreneligt med deres familieliv. Hvis og når familierne oplever, at deres egne børn har nået en tilstrækkelig alder, kan en samstemmende og afgørende faktor også være, at plejeforældrene har stået i ansættelser på det etablerede arbejdsmarked som fx pædagog eller lærer og følt, at rammer og vilkår her ikke har været tilstrækkeligt tilfredsstillende. De ønsker med plejefamilierollen at trække sig fra arbejdsmarkedet og have hjemmet som ramme for deres arbejde. Andre ønsker fortsat en tilknytning til arbejdsmarkedet eller måske endda en fortsat fuldtidsbeskæftigelse uden for hjemmet (dette punkt uddybes neden for).

For visse plejeforældre kan det endelig også være tilfældigheder, der gør, at de søger om at blive plejefamilie på det tidspunkt, de gør, da der kan opstå et konkret behov for en plejefamilie i deres netværk, som de ønsker at imødekomme. Det kan være i eget netværk eller i arbejdssammenhæng, hvor et barn står og har brug for en plejefamilie. Ofte vil plejeforældrene her have gjort sig tanker om, at livet som plejefamilie godt kunne være en vej, de på sigt ville gå, men det havde ikke været på lige det tidspunkt, hvis ikke der havde stået et konkret barn med behov for en plejefamilie. Enkelte af de enlige plejeforældre fortæller, at de i mange år har haft ønske om at blive plejefamilie, men at de har haft en partner, som ikke har ønsket det. Efter at de har brudt med partneren, blev det en mulighed at blive plejeforælder, som de har valgt at realisere.

Nye plejefamilier er motiverede af at gøre en forskel for et barn og oplever samtidig at have overskud og stabile rammer at bidrage med

Familierne i denne undersøgelse fremhæver et altruistisk motiv som det vægtigste for at blive plejefamilier. Forestillingen om at gøre en positiv forskel og bringe et barn godt videre i livet er stærkt motiverende for plejefamilierne. Familierne oplever det samtidig motiverende, at de har noget særligt at tilbyde et barn, og at de har overskud til at hjælpe et barn. For mange af de nye plejefamilier handler det også om, at man har en faglig ballast at byde ind med, og at man har lyst i familien til at have et barn i pleje.

For nogle plejeforældre motiverer det, at familieplejerollen har potentiale til at blive fuldtidsbeskæftigelse. De finder det tillokkende at leve et hjemmegående liv med god tid til børn og familieliv. Disse plejeforældre er tiltrukket af den hjemmegående livsstil, som umiddelbart vil byde på mere ro og fleksibilitet i hverdagen, og de udtrykker ønske om i højere grad at være en nærværende forælder for egne børn og børn i pleje og samtidig dyrke rammerne i hjemmet.

For andre plejeforældre tænkes plejefamiliefunktionen ikke som hel eller delvis erstatning for beskæftigelse uden for hjemmet. Det gælder bl.a. familier, der ønsker at tage et barn ind i aflastning, og som muligvis har døgnpleje for øje i fremtiden, men som for nu ønsker at udgøre en stabil og omsorgsfuld ramme for et barn, fx på weekendbasis. Flere af plejeforældrene, også blandt dem, som ønsker børn i døgnpleje, ytrer ønske om ikke at forlade arbejdsmarkedet og deres eksisterende arbejde. De trives i deres nuværende arbejde og fortæller, at de fortsat har ønske om at indgå i det faglige og sociale fællesskab, som en arbejdsplads indeholder. Nye plejeforældre oppe i årene kan

frygte, at hvis de forlader deres arbejde til fordel for at gå hjemme som plejeforældre i en kortere eller længere periode, kan de have svært ved at komme tilbage på arbejdsmarkedet igen på grund af deres høje alder.

For enkelte plejeforældre udtrykkes det at få et barn i pleje som et professionelt motiveret valg, hvor det at være plejefamilie tænkes som en faglig videreudvikling, der også potentielt kan åbne andre professionelle muligheder.

De nye plejeforældres besvarelser og fortællinger viser, at motiver for at søge ind på familieplejeområdet er forbundet til både deres arbejdsliv, familieliv og altruistiske ønske om at gøre en forskel for et barn. Tingen af, hvornår de føler sig klar til at søge om godkendelse som plejefamilie, afhænger både af deres familiesituation og af deres tilknytning til og erfaringer med arbejdsmarkedet. Motiverne for, hvorfor man som familie vælger at blive plejefamilie, varierer for de enkelte familier og er sammensat af forskelligartede ønsker og behov. Begivenheder som en pludseligt opstået skilsmisse eller et barn i eget netværk, der får behov for en plejefamilie, kan være medvirkende til, at ønsket om at blive plejefamilie realiseres. Nye plejefamilier søger derfor oftest ikke godkendelse enten for beskæftigelsens skyld eller for deres gode hjertes skyld – motiverne forener sig nærmere til et samlet ønske om gerne at ville være plejefamilie og åbne sin familie for et barn, der har behov for hjælp.

Opsamlende perspektiver

Undersøgelsen præsenterer nogle perspektiver, som kan være centrale i forhold til det fremadrettede arbejde med fortsat at tiltrække nye plejefamilier:

- **Muligheden for at gøre en forskel for et barn**

Det altruistiske motiv om at gøre en positiv forskel for et barn – og bringe barnet godt på vej i livet – er stærkt motiverende for mange plejefamilier. Familier, som oplever at have trygge og stabile familierammer at byde på, og som har overskud til at hjælpe et barn, kan finde det givende at gøre en forskel for et barn i pleje.

- **Pædagogfaglig viden og erfaring anskues som vigtig**

De nye plejefamilier i undersøgelsen lægger vægt på, at de har faglig viden om og erfaringer med arbejdet med børn og unge. Mange af de nye plejeforældre italesætter det som et bærende motiv for dem, at de har *"noget særligt at byde på"* over for et barn, der har behov for en plejefamilieanbringelse. At føle sig fagligt kvalificeret til at få et barn i pleje gør, at det kan opleves som 'et kald' at være noget for et barn med behov. Der er et klart altruistisk motiv, som er afgørende for de nye plejefamilier, men samtidig vægtes det højt, at man har faglige kompetencer til at være plejeforældre, og at man har overskuddet og lysten i familien til at tage et barn i pleje. Det skal understreges, at der også er nye plejefamilier, som ikke har en pædagogfaglig eller tilsvarende uddannelse, men som på baggrund af andre erfaringer oplever at have noget særligt at tilbyde et barn i pleje og at være kvalificeret. Endelig er det også et interessant perspektiv i undersøgelsen, at nogle nye plejefamilier, med pædagogfaglig uddannelsesbaggrund, anskuer det som fagligt udviklende at blive plejefamilie og vælger funktionen delvist motiveret af, at det fagligt har noget at byde på for dem at have et barn at arbejde helhedsorienteret med og opbygge en nær relation til.

- **Hjemmeliv og fastholdelse af beskæftigelse**

Det varierer meget blandt nye plejefamilier, om de er motiverede af plejefamilierollens eventuelle mulighed for, at en eller begge plejeforældre skal være hjemmegående. For nogle nye plejefamilier er det tillokkende, at plejefamiliefunktionen giver mulighed for mere tid hjemme med nærhed til børn, både børn i pleje og eventuelle egne børn. Mens andre nye plejefamilier ikke anskuer plejefamiliefunktionen som en årsag til at skulle være hjemmegående, de

ønsker fortsat at have et fagligt arbejdsmiljø uden for hjemmet og ønsker ikke at slippe beskæftigelsen uden for hjemmet. Det er således meget forskelligt, hvorvidt nye plejeforældre forestiller sig at være hhv. hjemmegående eller fortsat beskæftiget uden for hjemmet.

- **Et godt match i forhold til familielivet og egne børn**

Et helt centralt fund i undersøgelsen er betydningen af de nye plejeforældres overvejelser omkring egne børns trivsel i sammenhæng med at beslutte at blive og være plejefamilie. De nye plejeforældre giver udtryk for, at det er meget væsentligt for dem, at barnet i pleje vil være et godt match i forhold til dem som familie og ikke mindst i forhold til deres egne biologiske børn. Flere af familierne udtrykker, at det er vigtigt for dem, at deres familieliv fortsætter nogenlunde, som de kender det. Plejeforældrene finder det positivt, at der i godkendelsesforløbet hos socialtilsynene er fokus på egne børns perspektiver. Der kan således være god grund til fortsat at have fokus på en systematisk håndtering og støtte omkring plejefamiliernes egne børn i forbindelse med godkendelsesforløbene og matchningsprocessen forud for en anbringelse (se også Alstrup, Hammen & Frederiksen, 2016, som peger på det samme).

- **Rettigheder og rammer**

I overvejelserne omkring at blive plejefamilie indgår for nogle nye plejeforældre overvejelser over de rettigheder og vilkår, man tilbydes som plejefamilie. Det gælder særligt for de plejeforældre, som har til hensigt, at plejefamiliefunktionen skal erstatte deres nuværende beskæftigelse. Plejeforældrene kan være betænkelige ved den økonomiske usikkerhed, der følger med at være plejeforældre 'på fuld tid' og ved den manglende pensionsopsparing, hvilket begge er forhold, der har indgået i enkelte plejeforældres overvejelser om at blive plejefamilie. Nogle nye plejefamilier italesætter også bekymringer over manglende rettigheder i forhold til beslutninger omkring børnene ud fra erkendelsen af, at det fx ikke er deres egen beslutning, hvor længe barnet skal være anbragt hos dem.

- **Forskellige præferencer for typer og varighed i anbringelser**

Der viser sig at være stor forskel på, om nye plejefamilier er gået ind til det at være plejefamilie, fordi man ønsker at være det for et konkret barn, man har kendskab til, og eventuelt kun for dette barn og i den periode, barnet har behov. Eller om man ønsker at blive plejefamilie mere langvarigt, og eventuelt for flere børn, og som erstatning for anden samtidig beskæftigelse uden for hjemmet. Nogle nye plejefamilier fortæller omvendt, hvordan de oplever det at være aflastningsfamilie som optimalt på den måde, at der er koncentreret tid ind i mellem til egne børn, når ikke barnet i pleje er hos familien. Ligesom få fortæller om de positive sider, der opleves ved at være midlertidig plejefamilie for små børn, der eventuelt skal bortadopteres eller hjemgives efterfølgende. De nye plejeforældre har forskellige præferencer for den type af anbringelse og børn i pleje, de ønsker sig. Mens nogle bevidst vælger at blive godkendt som 'almen plejefamilie', selvom de har kvalifikationer til at være fx forstærket plejefamilie, så har andre nye plejefamilier allerede fra start fået højere godkendelser og eventuelt flere forskellige anbringelsespladser. Ønsket om at være eller forblive almen plejefamilie kan hænge sammen med formodningen om, at børnene i disse anbringelser vil have lettere (frem for tungere) støttebehov.

Litteratur

- Alstrup, C.K., I. Hammen & A. Frederiksen (2016): *Børn og unge med kronisk sygdom eller handicap i familiepleje – Perspektiver fra Københavns Kommune*. København: Videnscenter for Anbragte Børn og Unge.
- Ankestyrelsen (2021): *Familiepleje i Norge og Sverige*. København: Ankestyrelsen.
- Ankestyrelsen (2017): *Undersøgelse på plejefamilieområdet. Delrapport 1. Plejefamiliernes baggrundskarakteristika*. København: Ankestyrelsen.
- Bekendtgørelse om socialtilsyn (2020): <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/617>
- Bengtsson, T.T., S.T. Luckow, P.S. Rasmussen & A. Liversage (2021): *Rekruttering af plejefamilier. Hvad skyldes den kommunale variation?* København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Berrick, J.D. & M. Skiveness (2012): Dimensions of high quality foster care: parenting plus. *Children and Youth Services Review*, 34, 1956-1965.
- Boolsen, M.W. & G. Lindermann (2008): *Spørgeskemaundersøgelser – fra konstruktion af spørgsmål til analyse af svarene*. København: Hans Reitzel.
- Bryderup, I.M., M. Engen & S. Kring (2017): *Familiepleje i Danmark*. Aarhus: Klim.
- Carter, N., D. Bryant-Lukosius, A. Dicenso, J. Blythe & A. Neville (2014): The use of triangulation in qualitative research. *Oncology Nursing Forum*, 41(5), 545-547.
- Cavalca, P.G. (2018): *Economic Causes and Consequences of Foster Parenting – Evidence from Denmark*. Abstract fra EUSARF 2018 Porto. København: Økonomisk Institut.
- Denzin, N.K. (1978): *Sociological methods*. New York: McGraw-Hill.
- Fernandez, E. & R.P. Barth (eds.) (2010): *How Does Foster Care Work? International Evidence on Outcomes*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- KL (2019): *Undersøgelse af honorering af familieplejere – Opfølgning på økonomiaftalen for 2019 mellem KL og regeringen*. København: Kommunernes Landsforening.
- Lausten, M., S. Frederiksen, R.F. Olsen, A.A. Nielsen & T.T. Bengtsson (2015): *Anbragte 15-årige hverdagsliv og udfordringer – del II. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Lov om socialtilsyn (2019): <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/846>
- Luckow, S.T. (2019): *Inside Family Foster Care: Exploring emotions, relations and expectations*, Ph.D.-afhandling fra Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Neuman, W.L. (2000): *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative approach*, 4th edition. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Nou Norges Offentlige Utredninger (2018): *Trygge rammer for fosterhjem*. Oslo: Nou 2018:8.

- Rees, A. & A. Pithouse (2014): *Creating stable foster care placements. Learning from foster children and the families who care for them*. London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Silverman, D. (2011): *Qualitative research – issues of theory, method and practice* (3rd edition). London: Sage.
- Socialstyrelsen (2011): *Håndbog om Barnets Reform*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2020): Link til Kvalitetsmodellen: <file:///C:/Users/B059085/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/MOH6AOIY/kvalitetsmodel-plejefamilier-18122013.pdf>
- Socialstyrelsen (2019a): Vejledning i brug af redskab til observation af familiedynamik i ansøgerfamilier: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/redskab-til-observation/view>
- Socialstyrelsen (2019b): Vejledning i brug af redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/redskab-til-afdækning-af-ansogers-mentaliseringsressourcer>
- Socialstyrelsen (2019c): Vejledning i brug af redskab til afdækning af hjemmeboende børns perspektiver i ansøgerfamilier: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/redskab-til-afdækning-af-hjemmeboende-borns-perspektiver>
- Social- og Indenrigsministeriet (2019): *Velfærdspolitisk analyse no. 21, Kommunal variation på Anbringelsesområdet*. København: Social- og Indenrigsministeriet.

Bilag 1 Plejefamiliers godkendelsesformer

I Bilagsboksene 1.1 til 1.3 fremgår nærmere beskrivelse af, hvad hhv. almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier forventes at kunne, samt hvilken målgruppe af børn de godkendes til at tage imod.

Bilagsboks 1.1 Almene plejefamilier

Den alment godkendte plejefamilie kan sikre udvikling og trivsel for barnet/den unge, håndtere omsorgsopgaver, opdragelse og et uproblematisk/lettere problematisk forældresamarbejde.

Kan samarbejde med eksterne fagpersoner og understøtte iværksatte supplerende støtte- eller behandlingsindsatser i hverdagen med barnet.

De har kompetencer til at omsætte supervision og uddannelse i konkrete tilgange, der understøtter barnets trivsel og udvikling, de kan formidle viden om barnets trivsel og udvikling, og de har viden om at omsætte mål og løbende reflektere med henblik på at tilpasse indsatsen.

Ingen specifikke krav om konkret erfaring med beskæftigelse med børn med særlige behov eller erfaring fra tidligere plejeforløb.

Der kan være tale om børn med sårbarhed/udsathed med lettere til moderate støttebehov inden for fx:

- Omsorgssvigt
- Behov for forudsigelighed og struktur
- Faglige og/eller sociale udfordringer
- Børn, der ikke er alderssvarende udviklet
- Lettere fysiske, sociale og psykiske handicap
- Trivselsproblemer
- Opmærksomhedsforstyrrelse
- Manglende tillid til voksne.

Kilde: Godkendelsesramme for indplacering af plejefamilier.

Bilagsboks 1.2 Forstærkede plejefamilier

Den forstærkede plejefamilie kan i kraft af deres personlige og faglige kompetencer sikre barnet eller den unge udvikling og trivsel.

- Teoretisk viden fra relevant uddannelse og/eller konkrete erfaringer, som kan overføres i tilgangen til håndtering af barnets problemstillinger
- Viden om forskellige pædagogiske metoder og tilgange
- Eventuelle særlige kompetencer inden for et område, fx specifik viden om autisme
- Viden om relevante diagnoser og disses betydning for tilgangen til barnet
- Kompetencer til at opsøge viden med henblik på en kompetent opgavevaretagelse
- Evne til at kunne håndtere et problematisk forældresamarbejde.

Børn, der har behov for mere specialiseret støtte eller behandling, samtidig med at de bor i en plejefamilie.

Der kan være tale om børn med moderate til svære støttebehov inden for fx:

- Omsorgssvigt med
 - angstproblematikker
 - højt skolefravær
 - selvskadende adfærd
 - selvmordstanker
- Følelsesmæssige, adfærdsmæssige og sociale udfordringer
- Tilknytningsforstyrrelser
- Misbrugsproblematikker
- Begyndende kriminel adfærd
- Fysisk eller psykisk handicap, hvor der er behov for opsyn og pleje.

Kilde: Godkendelsesramme for indplacering af plejefamilier.

Bilagsboks 1.3 Specialiserede plejefamilier

Den specialiserede plejefamilie er kendetegnet ved at kunne sikre udvikling og trivsel for børn eller unge med svære støttebehov samt har særlige kompetencer og kvalifikationer, som gør dem i stand til at samarbejde med eksterne fagpersoner og tilbud.

- Kan indgå i supplerende støtte og behandling i forhold til barnet
- Der kan fx være tale om plejefamilier med solid erfaring med arbejdet med udsatte børn og unge eller plejefamilier, som har særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer, om end dette ikke er et krav
- Kan på grund af deres særlige kompetencer og kvalifikationer i højere grad end forstærkede plejefamilier indgå i selve behandlingen
- Kan håndtere et kompliceret forældresamarbejde.

Børn, der har mere specialiserede behov og/eller viser tegn på mistrivsel, der kræver en behandlingsorienteret indsats, og som samtidig vurderes at have gavn af at bo i familielignende rammer.

Der kan være tale om børn med fx:

- Fysiske og/eller psykiske funktionsnedsættelser
- Massivt omsorgssvigt
- Udadreagerende adfærd i forbindelse med fx epilepsi eller mental retardering
- Svære følelsesmæssige, adfærdsmæssige og sociale problemer
- Kriminel adfærd
- Misbrugsproblematikker
- Seksuel grænseoverskridende/krænkende adfærd.

Kilde: Godkendelsesramme for indplacering af plejefamilier.

Bilag 2 Interviewguide

Interview – Nye plejeforældre

- Undersøgelse gennemføres for Socialstyrelsen. Der kommer en rapport til marts 2021.
- Formålet med interviewet er at belyse nye plejefamilier – herunder hvem I er som familie, hvornår I, i jeres arbejds- og familieliv har valgt at blive plejefamilie og ud fra hvilke bevæggrunde. Interviewet vil også handle en smule om selve godkendelsesprocessen og jeres forventninger til fremtiden som plejefamilie.
- Socialstyrelsen har taget initiativ til undersøgelsen, da de gerne vil vide mere om nye plejefamilier og dermed styrke det fremadrettede arbejde med at rekruttere familier til plejefamilieområdet.
- Vi vil behandle det, du fortæller, fortroligt. Det kan være, vi gerne vil bruge citater fra det, du fortæller, men vi vil ikke nævne dig ved navn, og vi sørger for at ændre genkendelige oplysninger, så dine udsagn ikke kan ledes tilbage til dig. Du kan derfor trygt tale frit under vores samtale.
- Jeg vil gerne have lov til at optage interviewet, så vi efterfølgende kan huske, hvad vi har talt om

1. Baggrund

- a) Vil du kort præsentere jeres familie? Hvem er I, der bor hjemme hos dig lige nu? Biobørn, der er flyttet hjemmefra? Alder på evt. børn
- b) Hvor længe har du og din evt. partner været i et parforhold?
- c) Hvad er din og din partners alder?
- d) Hvad er din og din partners uddannelse?
- e) Hvad er din og din partners arbejdsmæssige erfaring? (fx om de lader til at have haft fast tilknytning til arbejdsmarkedet, haft arbejde med relevans for plejefamilie erhvervet)
- f) Er du og din partner aktuelt i arbejde? Hvilket? Forventning om/mulighed for orlov i forbindelse med modtagelse af barn i pleje?
- g) Hvad kan I, i jeres familie (når der ikke er corona) godt lide at foretage jer i jeres fritid? Hvad laver I typisk i jeres weekender og ferier? Sammen og hver for sig (fx fritidsinteresser, hobbyer, se venner og familie, kultur og sport m.m.)
- h) Hvornår søgte I, og hvornår blev I godkendt som plejefamilie? Hvad er I godkendt til af familieplejeopgaver? (antal pladser og typologi)

2. Kendskab til det at være plejefamilie

- a) Hvordan fik du første gang kendskab til det at være plejefamilie? Familie eller netværk, der er plejefamilie? I så fald, hvad har de fortalt om det?
- b) Hvad har tidligere været din opfattelse/indtryk af plejefamilier? Har du/I tidligere set det som en mulighed for jer?
- c) Hvis idé var det, at I skulle undersøge det nærmere med hensyn til at blive plejefamilie, og hvad var jeres første skridt hen imod at få mere viden om det at være plejefamilie?

3. Beslutningsprocessen

- a) Hvilke overvejelser havde du selv i forbindelse med at ansøge om at blive plejeforældre? Hvilke fælles overvejelser havde I i jeres familie?
- b) Hvordan besluttede I, at det netop var nu, at I ønskede at blive plejeforældre/hvad blev det udslagsgivende for, at I valgte at ansøge om at blive plejefamilie? Var der noget, der talte til eller fra beslutningen?
- c) Hvordan snakkede I om det i jeres familie? (jer voksne imellem), og hvor meget var børnene evt. inddraget i overvejelser, og eventuelt andre familiemedlemmer?

4. Bevæggrunde og motiver

- a) Hvordan vil du beskrive årsagerne bag jeres ønske om at blive plejefamilie?
- b) Hvordan har faglige begrundelser spillet ind i beslutningen? (hvis informant har arbejdet professionelt med børn og unge)
- c) Hvordan har jeres ønsker omkring familieliv spillet ind i beslutningen? (fx at man kan arbejde hjemmefra (hvis opgaven kræver det), være tilgængelig for børnene derhjemme)
- d) Hvordan har økonomiske forhold spillet ind i beslutningen?

5. Godkendelsesforløbet

- a) Hvordan vil du beskrive processen omkring godkendelsen? Var der fx ventetid på at få tilbagemelding på ansøgningen, var det overskueligt, hvordan I skulle søge, og hvad I skulle foretage jer for at komme i betragtning?
- b) Hvordan oplevede du tilsynskonsulenternes tilgang til jer og jeres familie under godkendelsen? (Besøg i jeres hjem, samtaler, vurderinger af jer og jeres familie)
- c) Hvordan oplevede du introduktionskurset? Føler du, at I blev klædt godt på? Hvordan vil du beskrive udbyttet af introduktionskurset? Noget, der var særlig godt – noget, I manglede/savnede? Noget, der var svært?
- d) Er der noget, der har overrasket dig eller undret dig i forbindelse med godkendelsesforløbet?

6. Forventninger til fremtiden som plejefamilie

- a) Hvilke fordele og kvaliteter ser du som det positive ved at være plejefamilie?
- b) Er der særlige udfordringer, I kan se opstå?
- c) Hvilke ønsker har du til en kommende/nuværende opgave? Hvad er vigtigt for dig i relation til et kommende barn? I forhold til den biologiske familie og samarbejdet med kommunen? (fx i forhold til match, støttebehov og familie/privatliv)
- d) Hvilke tanker har du omkring din beskæftigelse, har I fx gjort jer overvejelser, om én af jer skal gå hjemme med et plejebarn/plejebørn eller gå ned i tid?
- e) Har I overvejet at tilbyde jer som aflastningsfamilie? Hvorfor/hvorfor ikke?
- f) Hvilke bekymringer har du omkring et kommende/nuværende plejeforhold?

- g) Hvordan forventer/håber du, at din fremtid som plejeforældre ser ud? (Antal plejebørn, plejefamilietytologi, varighed)
- h) Forestiller du dig, at I vil have plejebørn i mange år frem, eller at det mere er en enkeltstående erfaring med at støtte et barn og en familie?
- i) Deltager I i netværk? Enten netværksgrupper og/eller grupper på sociale medier. Hvorfor/hvorfor ikke?

7. Afrunding

- a) Er der noget, du tænker, vi ikke har været omkring?
- b) Tusind tak for din tid

Bilag 3 Spørgeskema

Designet af skemaet var mere overskueligt i den elektroniske udgave, som plejefamilierne har svaret på.

Spørgeskema til nye plejefamilier

Kære plejefamilie

Vi skriver til plejefamilier, der er blevet godkendt som plejefamilie inden for de seneste 1-2 år.

Vi håber rigtig meget, at I vil hjælpe med at svare på nogle spørgsmål, om

- hvem I er som familie
- hvad jeres overvejelser har været omkring det at blive plejefamilie
- hvad der har motiveret jeres beslutning om at blive plejefamilie.

Undersøgelsen gennemføres på vegne af Socialstyrelsen, som ønsker at støtte det videre arbejde med at udvikle plejefamilieområdet. Det efterspørges, at flere familier ønsker at være plejefamilier, og der mangler viden om, hvilke motiver og barrierer nye plejefamilier oplever. Formålet med undersøgelsen er bl.a. at belyse, hvordan vi i fremtiden kan blive bedre til at rekruttere plejefamilier.

Vi håber, at du/I vil besvare spørgeskemaet, og eventuelt vil besvare det sammen, hvis I er et plejeforældrepar. Din/jeres besvarelse vil være anonym og skal bruges i en rapport, der samler viden på tværs af alle nye plejefamiliers besvarelser. Alle besvarelser er velkomne, og vi håber, at du/I vil svare så åbent og ærligt som muligt.

Hvis du/I har nogle spørgsmål, enten til undersøgelsen eller spørgeskemaet, er du/I meget velkomne til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Pernille Skovbo Rasmussen

Senioranalytiker, Ph.D.

**VIDEN I
VELFÆRD**

**DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD**

Mobil: +45 41 39 35 09

PeRa@vive.dk / www.vive.dk

Herluf Trolles Gade 11 / DK 1052 København K

Telefon: +45 44 45 55 00

Jeres familie

De første spørgsmål handler om dig selv og jeres familie.

Hvad er dit køn? Kvinde Mand Andet Ved ikke/ønsker ikke at besvare

Er du/I: Et par Enlig

(hvis man er enlig, får man resten af skemaet formuleret til enlige, dvs. uden at spørge til 'din partner')

Hvad er din partners køn? Kvinde Mand Andet Ved ikke/ønsker ikke at besvare

Hvor længe har du og din partner boet sammen?

1-5 år	☐
6-10 år	☐
11-15 år	☐
16 år eller derover	☐

Hvad er din og din partners alder?

	>30 år	31-40 år	41-50 år	51-60 år	61-70 år
Jeg selv	☐	☐	☐	☐	☐
Min partner	☐	☐	☐	☐	☐

Har I hjemmeboende børn, som ikke er børn i pleje?

Ja Nej (Hvis nej, sluses videre til spørgsmål om region)

Angiv venligst køn og alder hos jeres hjemmeboende børn, som ikke er i pleje..

	Pige	Dreng	0-3 år	4-7 år	8-11 år	12-15 år	16-19 år	20 + år
Barn 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Har I barn/børn, som er flyttet hjemmefra? Ja Nej

I hvilken del af landet bor I?	
Region Hovedstaden	☐
Region Midtjylland	☐
Region Nordjylland	☐
Region Sjælland	☐
Region Syddanmark	☐

Hvor stor er den by, I bor i?	
Vi bor på landet, uden for byzonen	☐
Vi bor i en mindre by (under 20.000 indbyggere)	☐
Vi bor i en mellemstor by (mellem 20.000 og 99.999 indbyggere)	☐
Vi bor i en større eller stor by (over 100.000 indbyggere)	☐

Hvor mange m² bor I på?	
Under 80 m ²	☐
Mellem 80-120 m ²	☐
Mellem 120-160 m ²	☐
Mellem 160-200 m ²	☐
Over 200 m ²	☐

I hvilket land er du og din partner født?	Født i Danmark	Født i andet land	Hvis andet land, angiv hvilket:
Jeg selv	☐	☐	
Min partner	☐	☐	

Hvad er din og din partners <u>højeste</u> gennemførte skoleklasse/uddannelse?	Dig selv	Din partner
Folkeskolen (7.-10. klasse)	☐	☐
Gymnasium, HF, Handelsskole eller tilsvarende (inkl. HHX, HTX)	☐	☐
Erhvervsfaglig uddannelse (af 2-5 års varighed, fx sosu-assistent, frisør, tømrer, murer, chauffør)	☐	☐
Kort videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (af 2-3 års varighed, fx laborant, byggetekniker, installatør, klinisk tandtekniker)	☐	☐
Mellemlang videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (af 3-4,5 års varighed, fx fysioterapeut, lærer, pædagog, socialrådgiver, politibetjent)	☐	☐
Længere videregående uddannelse af teoretisk/boglig art (af mindst 5 års varighed på et universitet, fx psykolog, læge, cand.mag., jurist, økonom)	☐	☐
Anden uddannelse	☐	☐

Hvad er i øjeblikket jeres primære forsørgelsesgrundlag? (sæt evt. flere krydser)

	Dig selv	Din partner
I arbejde fuldtid eller tæt på fuld tid (min 32 t./ugen)	☐	☐
I arbejde nedsat tid eller deltid (mindre end 32 t./ugen)	☐	☐
I flexjob (deltid eller fuldtid)	☐	☐
Selvstændig virksomhed	☐	☐
Dagpenge eller barselsdagpenge	☐	☐
Plejevederlag	☐	☐
SU under uddannelse	☐	☐
Kontanthjælp	☐	☐
Sygedagpenge	☐	☐
Revalidering	☐	☐
Pension eller efterløn	☐	☐
Andet	☐	☐

Har mindst én af jer erfaring med at arbejde med børn og unge, fra nuværende eller tidligere beskæftigelse? Ja Nej

(Hvis man svarer nej oven for, sluses man uden om det følgende spm)

Inden for hvilket område? (sæt evt. flere krydser)	Dig selv	Din partner
Dagpleje, vuggestue eller børnehave	☐	☐
Skole eller specialskole	☐	☐
SFO eller klub	☐	☐
Døgninstitution eller aflastningsinstitution	☐	☐
Socialpædagogisk opholdssted el.lign.	☐	☐
Ja, fra anden form for arbejde med børn og unge	☐	☐

Forløbet med at blive godkendt

Nu kommer der nogle spørgsmål, som handler om, hvordan I oplevede forløbet med at blive godkendt, og hvorvidt I har været i dialog med en eller flere kommuner om eventuelle plejeopgaver

Hvor længe havde du og din partner gået med overvejelser om at være plejefamilie, før I søgte om godkendelse til det?	Altid, mens vi har dannet par	I længere end 5 år	I de sidste 2-4 år	Inden for det sidste år, inden vi søgte
	☐	☐	☐	☐

Hvor længe gik der, fra I tog beslutningen om at søge, til I fik jeres endelige godkendelse?	Under 6 mdr.	7-12 mdr.	Over 1 år	Over 2 år
	☐	☐	☐	☐

Hvornår fik I jeres godkendelse som plejefamilie?	For 0-2 mdr. siden	For 3-6 mdr. siden	For 7-12 mdr. siden	Over 12 mdr. siden
	☐	☐	☐	☐

Hvordan oplevede I forløbet med at blive godkendt?	Rigtig godt	Godt	Hverken godt eller dårligt	Dårligt	Rigtig dårligt
	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan var forløbet planlagt og organiseret?	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan var det faglige niveau på introduktionskurset tilpasset jeres behov?	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan oplevede I forløbet med tilsynsbesøg og samtaler med tilsynskonsulenter?	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan var dit faglige udbytte af introduktionskurset?	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan oplevede i forløbet samlet set?	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad oplevede I, at godkendelsesforløbets form, længde og indhold var påvirket af den aktuelle Covid-19-situation?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
	☐	☐	☐	☐

Har du/I yderligere kommentarer til processen omkring at blive godkendt som ny plejefamilie, så uddyb venligst her:

Hvad lyder jeres godkendelse på? (sæt evt. flere krydser)	
1 døgnplads	☐
2 døgnpladser	☐
3 døgnpladser	☐
1 aflastningsplads	☐
2 aflastningspladser	☐
3 aflastningspladser	☐

På hvilket niveau er jeres godkendelse? (hvis man har svaret 1 døgnplads/aflastningsplads)

Almen Forstærket Specialiseret

På hvilket niveau er jeres godkendelser? (hvis man har svaret 2 døgnpladser)

Døgnplads 1: Almen Forstærket Specialiseret

Døgnplads 2: Almen Forstærket Specialiseret

På hvilket niveau er jeres godkendelser? (hvis man har svaret 3 døgnpladser)

Døgnplads 1: Almen Forstærket Specialiseret

Døgnplads 2: Almen Forstærket Specialiseret

Døgnplads 3: Almen Forstærket Specialiseret

På hvilket niveau er jeres godkendelser? (hvis man har svaret 2 aflastningspladser)

Aflastningsplads 1: Almen Forstærket Specialiseret

Aflastningsplads 2: Almen Forstærket Specialiseret

På hvilket niveau er jeres godkendelser? (hvis man har svaret 3 aflastningspladser)

Aflastningsplads 1: Almen Forstærket Specialiseret

Aflastningspladser 2: Almen Forstærket Specialiseret

Aflastningspladser 3: Almen Forstærket Specialiseret

Har I aktuelt et barn (eller flere børn) i pleje hos jer? Ja Nej *(hvis man svarer nej, sluses man uden om de næste to spørgsmål)*

Hvor mange børn har I i pleje? 1 2 3 eller flere

Hvad er barnets (børnenes) alder og køn?

Barn 1: Pige Dreng 0-3 år 4-7 år 8-11 år 12-15 år 16+

Barn 2: Pige Dreng 0-3 år 4-7 år 8-11 år 12-15 år 16+

Barn 3: Pige Dreng 0-3 år 4-7 år 8-11 år 12-15 år 16+

Har I indtil videre fået tilbudt plejeopgaver, som ikke er endt med en anbringelse hos jer?

Ja, en enkelt gang	☐
Ja, to gange	☐
Ja, flere gange	☐
Nej	☐

Hvis I har en eller flere aflastningspladser, har I da overvejet på sigt at få pladsen/pladserne godkendt til døgnplads(er)?

Ja, bestemt	☐
Ja, måske	☐
Nej, ikke umiddelbart	☐
Nej, slet ikke	☐
Ved ikke	☐

Uddyb eventuelt din besvarelse her:

Motiver og bevæggrunde for at ville være plejefamilie

De sidste spørgsmål handler om jeres motiver for at ville være plejefamilie, og hvilke overvejelser I har gjort jer i den sammenhæng.

Neden for præsenteres nogle forskellige motiver for at ville være plejefamilie. Hvor godt passer følgende motiver på jeres familie..?	I høj grad	I nogen grad	Hverken eller	I mindre grad	Slet ikke
Et ønske om at leve i en familie med børn	☐	☐	☐	☐	☐
Et ønske om at hjælpe et barn, der har det svært	☐	☐	☐	☐	☐
Det er et arbejde, der giver en indkomst	☐	☐	☐	☐	☐
En mulighed for at tilrettelægge eget arbejdsliv	☐	☐	☐	☐	☐
En mulighed for at bringe mine/vores faglige og personlige interesser og kompetencer i spil	☐	☐	☐	☐	☐
En økonomisk mulighed for at gå hjemme og have mere tid med evt. egne børn og børn i pleje	☐	☐	☐	☐	☐
En mulighed for at udnytte, at vi har overskud og fysisk plads til et barn (eller flere børn) i pleje	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg eller min partner er selv adopteret som barn, har boet i plejefamilie, eller er vokset op med børn i pleje eller adoption i familien	☐	☐	☐	☐	☐

Her præsenteres nogle forskellige måder at forholde sig til plejeopgaver på. Hvor enige eller uenige er du/I i følgende udsagn i forhold til den måde, du/I tænker nuværende eller forestående plejeopgaver..?	Helt enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	Helt uenig	Ved ikke
Familiepleje er mest af alt et arbejde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Et barn i pleje betragtes som en del af vores familie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
At have børn i pleje er et pædagogisk eller behandlingsmæssigt arbejde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plejefamilien bør kunne holde ferie uden barnet i pleje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vederlag er afgørende for, at jeg/vi er familieplejer(e)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plejeforældre bør inddrages i alle væsentlige beslutninger omkring barnet i pleje	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi ønsker at være plejefamilie på lang sigt og gerne for flere børn	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi forestiller os at have et ønske om kontakt med barnet i pleje, også efter at barnet er fyldt 18 år	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uddyb eventuelt dine/jeres svar:

TUSIND TAK FOR DIN/JERES BESVARELSE!

VIDEN
VELFÆRD

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD